

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ข้อมูลทั่วไป

1.1.1 ที่ตั้ง

จังหวัดขอนแก่นตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15-17 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101-103 องศาตะวันออก ซึ่งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างจากกรุงเทพมหานคร 445 ก.ม. มีพื้นที่ 10,885.99 ตารางกิโลเมตร หรือ 6.8 ล้านไร่ เป็นอันดับที่ 15 ของประเทศ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง รวม 9 จังหวัดดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเลย และจังหวัดหนองบัวลำภู
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดเพชรบูรณ์

1.1.2 ภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีพื้นที่สูงต่ำสลับเป็นลูกคลื่น ทางทิศตะวันตกสูงมาก เพราะมีแนวเขาภูกระดึงและเพชรบูรณ์ สำหรับทางทิศตะวันออกและทิศตะวันออกเฉียงใต้ มีลักษณะสูงต่ำ มีที่ราบลุ่มแถบลุ่มน้ำชี ในเขตพื้นที่อำเภอพระยืน อำเภอชนบท บ้านไผ่ มัญจาคีรี แวงน้อย แวงใหญ่ เมือง และที่ราบลุ่มน้ำพอง ในเขตพื้นที่อำเภอน้ำพอง อุดรรัตน์ และเมือง พื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางโดยเฉลี่ย 100 - 200 เมตร

1.1.3 สภาพภูมิอากาศ

ในรอบปี 2556 อุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 32.7 องศาเซลเซียส โดยในรอบ 5 ปี สามารถเปรียบเทียบอุณหภูมิได้ตามตารางท้ายนี้
(ที่มา : ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2557)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบอุณหภูมิย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ.2553-2557)

ปี	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิต่ำสุด	อุณหภูมิเฉลี่ย
2553	41.2	13.5	27.35
2554	39.3	11.6	25.45
2555	39.0	15.0	27
2556	32.7	22.4	26.9
2557	33.0	22.4	27

หมายเหตุ 1. อุณหภูมิสูงสุด หรือต่ำสุด คือ ค่าของอุณหภูมิสูงสุดหรือต่ำสุดที่ตรวจวัดได้ในช่วงเวลา 24 ชั่วโมง (เวลา 07.00 น.วันนี้ ถึง เวลา 07.00 น.วันพรุ่งนี้)
2. อุณหภูมิเฉลี่ยของปี คือ ค่าเฉลี่ยของอุณหภูมิที่ตรวจวัดได้ทุกครั้งในเวลา 1 ปี

ปริมาณน้ำฝน : สถิติข้อมูลปริมาณน้ำฝนของจังหวัดขอนแก่น เปรียบเทียบย้อนหลัง 4 ปี (2553-2556) ฝนตกมากที่สุดในปี 2554 วัดได้ 1652.4 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 156 วัน ในปี 2556 วัดได้ 943.1 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 109 วัน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนปริมาณน้ำฝนย้อนหลัง 4 ปี (พ.ศ.2553- 2556)

ปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก
2553	1341.6	120
2554	1652.4	156
2555	1200	120
2556	943.1	109

1.2 สังคมและการปกครอง

1.2.1 การปกครอง ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 ได้กำหนดให้มีการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

1) ราชการส่วนภูมิภาค

- ราชการส่วนภูมิภาค 33 ส่วนราชการ
- การปกครองแบ่งออกเป็น 26 อำเภอ 198 ตำบล 2,331 หมู่บ้าน 389 ชุมชน
(ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558)

2) ราชการส่วนท้องถิ่น มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม 225 แห่ง แยกเป็น

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง
- เทศบาลนคร 1 แห่ง คือ เทศบาลนครขอนแก่น
- เทศบาลเมือง 6 แห่ง คือ เทศบาลเมืองพล เทศบาลเมืองชุมแพ เทศบาลเมืองบ้านไผ่ เทศบาลเมืองศิลา เทศบาลเมืองกระนวน เทศบาลเมืองบ้านทุ่ม
- เทศบาลตำบล 68 แห่ง
- องค์การบริหารส่วนตำบล 149 แห่ง

3) ราชการส่วนกลางและรัฐวิสาหกิจ 208 หน่วยงาน

(ที่มา : สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น 2559)

1.2.2 ประชากร

ข้อมูลประชากร กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2559 จังหวัดขอนแก่นมีประชากรจำนวน 1,746,421 คน แยกเป็นชาย 863,550 คน หญิง 882,871 คน จำนวนบ้าน 354,791 หลัง หลังความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 1:160.4 ตารางกิโลเมตร/คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองขอนแก่นมีจำนวน 403,454 คน ส่วนอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอเวียงเก่า มีจำนวน 19,971 คน แสดงตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลท้องที่และประชากรในจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2559

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนชุมชน	จำนวนบ้าน	เทศบาล	จำนวนประชากร (คน)		
							ชาย	หญิง	รวม
1	เมืองขอนแก่น	17	282	90	54,455	11	194,734	208,720	403,454
2	บ้านฝาง	7	75	8	14,905	4	27,359	27,312	54,671
3	พระยืน	5	53	20	6,818	3	17,008	17,639	34,647
4	หนองเรือ	10	149	20	21,289	4	46,492	47,032	93,524
5	ชุมแพ	12	135	41	22,914	4	46,148	46,088	92,236
6	สีชมพู	10	115	10	20,978	3	39,176	39,116	78,292
7	น้ำพอง	12	168	26	22,371	5	50,852	50,962	101,814
8	อุบลรัตน์	6	71	5	9,767	3	22,248	22,277	44,525
9	กระนวน	9	98	19	18,349	4	39,306	39,624	78,930
10	บ้านไผ่	10	110	28	20,411	2	49,974	51,136	101,110
11	เปือยน้อย	4	32	8	3,380	2	10,099	9,948	20,047
12	พล	12	132	15	20,482	1	43,160	43,964	87,124
13	เวียงใหญ่	5	52	6	5,932	1	14,592	15,007	29,599
14	เวียงน้อย	6	74	7	10,475	2	20,982	21,149	42,131
15	หนองสองห้อง	12	137	7	18,465	1	39,040	38,990	78,030
16	ภูเวียง	11	114	7	18,176	1	36,063	36,184	72,247
17	มัญจาคีรี	8	118	4	19,480	2	35,616	36,018	71,634
18	ชนบท	8	80	15	10,670	1	23,998	24,843	48,841
19	เขาสวนกวาง	5	56	14	5,773	2	19,236	19,050	38,286
20	ภูผาม่าน	5	42	4	5,359	1	11,522	11,427	22,949

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนชุมชน	จำนวนบ้าน	เทศบาล	ประชากร (คน)		
							ชาย	หญิง	รวม
21	ชำสูง	5	35	7	4,826	1	11,724	11,941	23,665
22	โคกโพธิ์ไชย	4	40	6	5,987	4	12,768	12,742	25,510
23	หนองนาคำ	3	35	0	6,036	0	11,881	11,946	23,827
24	บ้านแฮด	4	46	9	7,493	3	16,346	16,506	32,852
25	โนนศิลา	5	46	11	0	1	13,295	13,210	26,505
26	เวียงเก่า	3	36	0	0	0	9,931	10,040	19,971
รวม		198	2,331	389	354,791	66	863,550	882,871	1,746,421

ที่มา : สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ กุมภาพันธ์ 2559

1.2.3 การศึกษา

ในปีการศึกษา 2555 จังหวัดขอนแก่นมีสถานศึกษาของภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 รวม 1,064 แห่ง มีนักเรียนรวม 206,816 คน และครู รวม 13,799 คน ดังแสดงตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนครูและนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 -5และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ปีการศึกษา 2555

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนครู
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1	178	26,883	1,914
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	211	23,867	1,829
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3	207	20,081	1,658
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4	186	24,321	1,871
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5	282	39,868	2,628
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25	22	71,841	3,899
รวม 6 เขต	1,086	206,816	13,799

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 – 5,สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

1.2.4 ศาสนาและวัฒนธรรม

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ สถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาที่ตั้งในจังหวัดขอนแก่น มี 1,312 แห่ง ประกอบด้วย วัด 1,276 แห่ง โบสถ์คริสต์ 58 แห่ง และมีสยิด 7 แห่ง และสุเหร่า 2 แห่ง โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี 26 แห่ง มหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง (ที่มา : สำนักพระพุทธศาสนา จังหวัดขอนแก่น 2555)

การดำเนินงานในด้านการส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรม ได้จัดให้มีศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ จำนวน 138 แห่ง โครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน 45 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 12 แห่ง ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม 79 แห่ง ศูนย์วัฒนธรรมในสถานศึกษา 26 แห่ง องค์กรเครือข่ายทาง วัฒนธรรม ประกอบด้วย สภาวัฒนธรรมจังหวัด 1 แห่ง สภาวัฒนธรรมอำเภอ 26 แห่ง สภาวัฒนธรรมตำบล 199 แห่ง สภาวัฒนธรรมหมู่บ้าน 2,337 แห่ง (ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น 2555)

1.2.5 การสาธารณสุข

1) มีสถานบริการสาธารณสุข ประกอบด้วย โรงพยาบาล 31 แห่ง เป็นโรงพยาบาลสังกัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 22 แห่ง มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2 แห่ง กระทรวงกลาโหม 1 แห่ง กรมอนามัย 1 แห่ง กรมสุขภาพจิต 1 แห่ง กรมการแพทย์ 1 แห่ง เอกชน 3 แห่ง

1.1) สถานบริการสาธารณสุข สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

1. โรงพยาบาลขอนแก่น (รพศ.)	ขนาด 867 เตียง	1 แห่ง
2. โรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น (รพท.)	ขนาด 250 เตียง	1 แห่ง
3. โรงพยาบาลชุมชน	ขนาด 120 เตียง	1 แห่ง
	ขนาด 90 เตียง	2 แห่ง
	ขนาด 60 เตียง	5 แห่ง
	ขนาด 30 เตียง	12 แห่ง
4. โรงพยาบาลชุมชนเปิดใหม่		4 แห่ง
5. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล		248 แห่ง
6. ศูนย์แพทย์ (สังกัดโรงพยาบาลขอนแก่น)		4 แห่ง

(ศูนย์แพทย์ชาตะผดุง ศูนย์แพทย์ประชาสโมสร ศูนย์แพทย์มิตรภาพ และ ศูนย์แพทย์ชุมชนวัดหนองแวงพระอารามหลวง

7. ศูนย์อนามัยที่ 6

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	ขนาด 60 เตียง	1 แห่ง
8. โรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น	ขนาด 140 เตียง	1 แห่ง
9. โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์	ขนาด 372 เตียง	1 แห่ง

1.2) หน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น

- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ 26 แห่ง

1.3) สถานบริการสาธารณสุข สังกัดกระทรวงอื่น

1. โรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ขนาด 1,220 เตียง	1 แห่ง
2. ศูนย์หัวใจสิริกิติ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ขนาด 200 เตียง	1 แห่ง
3. โรงพยาบาลค่ายศรีพัชรินทร จังหวัดขอนแก่น	ขนาด 30 เตียง	1 แห่ง

4. ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล

- ศูนย์บริการสาธารณสุขที่ 1 เทศบาลนครขอนแก่น
- ศูนย์บริการสาธารณสุขที่ 3 บ้านโนนชัย
- ศูนย์บริการสาธารณสุขที่ 5 บ้านหนองใหญ่)

1.4) สถานบริการสาธารณสุขเอกชน

1. โรงพยาบาลเอกชน 3 แห่ง ได้แก่

(1) โรงพยาบาลขอนแก่นราม	ขนาด	199	เตียง
(2) โรงพยาบาลราชพฤกษ์	ขนาด	50	เตียง
(3) โรงพยาบาลกรุงเทพขอนแก่น	ขนาด	89	เตียง

2. คลินิกเวชกรรม	211	แห่ง
3. คลินิกเวชกรรมเฉพาะทาง	85	แห่ง
4. คลินิกทันตกรรม	70	แห่ง
5. คลินิกทันตกรรมเฉพาะทาง	3	แห่ง
6. คลินิกเทคนิคการแพทย์	12	แห่ง
7. คลินิกกายภาพบำบัด	5	แห่ง
8. คลินิกการพยาบาลและผดุงครรภ์	136	แห่ง
9. คลินิกการแพทย์แผนไทย	15	แห่ง
10. คลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์	1	แห่ง
11. สหคลินิก	4	แห่ง
12. ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	271	แห่ง
13. ร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จ	65	แห่ง
14. ร้านขายยาแผนโบราณ	48	แห่ง

1.5) หน่วยงานบริหารและศูนย์วิชาการ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

(1) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น	1	แห่ง
(2) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	26	แห่ง
(3) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น		
(4) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น		
(5) สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6		
(6) ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ ขอนแก่น		
(7) สำนักงานสนับสนุนบริการสุขภาพ เขต 7 จังหวัดขอนแก่น		
(8) ศูนย์วิศวกรรมทางการแพทย์ที่ 2 ขอนแก่น		
(9) สถาบันพัฒนาการเด็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		

2) ปัญหาด้านสาธารณสุข

2.1) สาเหตุการป่วยของผู้ป่วย จังหวัดขอนแก่น ปี 2558

ตารางที่ 5 แสดงสาเหตุการป่วยของผู้ป่วยนอก 10 อันดับแรก จังหวัดขอนแก่น ปี 2558

ลำดับ	สาเหตุการป่วย	อัตราการป่วย : ราย ปชก.
1	โรคระบบหายใจ	2,667
2	โรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการและเมตาบอลิซึม	3,068
3	โรคระบบไหลเวียนเลือด	3,146
4	โรคระบบกล้ามเนื้อโครงร่างและเนื้อเยื่อเสริม	1,085
5	โรคระบบย่อยอาหาร รวมโรคในช่องปาก	2,374
6	โรคระบบสืบพันธุ์ร่วมปัสสาวะ	0
7	โรคตาารวมส่วนประกอบของตา	313
8	โรคติดเชื้อและปรสิต	190
9	โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	568
10	โรคระบบประสาท	85

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น 2558

2.2) โรคระบาดที่เกิดขึ้นในจังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนผู้ป่วยที่เกิดโรคระบาดในจังหวัดขอนแก่น ปี 2557

อันดับ	โรคระบาด	จำนวน (ราย)	อัตราต่อแสนประชากร	อำเภอที่มีจำนวนป่วยสูงสุด	อำเภอที่มีอัตราป่วยสูงสุด
1	อุจจาระร่วงเฉียบพลัน	16,564	933.28	เมือง	อุบลรัตน์
2	ไข้ไม่ทราบสาเหตุ	6,541	368.55	เมือง	วางน้อย
3	ปอดบวม	3,788	213.43	เมือง	มัญจาคีรี
4	อาหารเป็นพิษ	3,765	212.13	เมือง	ชนบท
5	ตาแดง	2,204	124.18	น้ำพอง	วางน้อย
6	ไข้เลือดออก	95	5.35	เมือง	บ้านแฮด
7	โรคมือเท้าปาก (ติดเชื้อไวรัส)	773	43.55	เมือง	น้ำพอง
8	ไข้หวัดใหญ่	666	37.53	เมือง	มัญจาคีรี
9	โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	323	18.2	เมือง	วางใหญ่
10	อีสุกอีใส	1,551	87.39	เมือง	อุบลรัตน์

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น 2557

1.2.6 อาชญากรรมและยาเสพติด

(1) ปัญหาด้านยาเสพติด

เนื่องจากจังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางในการคมนาคมไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ดังนั้น ปัญหาด้านยาเสพติดจึงเป็นลักษณะของเส้นทางผ่านเพื่อไปยังจังหวัดต่าง ๆ โดยยาเสพติดจะมีทั้ง แอมเฟตามีน กัญชา แห้ง-สด กระช่อน สารระเหย และยาไอซ์

ตารางที่ 7 แสดงสถิติคดียาเสพติด จังหวัดขอนแก่น ปี 2551-2556

ปี	จำนวนคดี	จำนวนผู้ต้องหา (คน)
2551	1,797	1,912
2552	2,154	2,310
2553	2,472	2,641
2554	3,582	3,748
2555	5,949	6,101
2556	3,379	3,484

ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2556

(2) ปัญหาด้านอาชญากรรม

สถานภาพอาชญากรรมของตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เปรียบเทียบ (รอบ 6 เดือน)

ต.ค.54-มี.ค.55 และ ต.ค.55-มี.ค.56

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนคดีอาญา 5 กลุ่ม (รอบ 6 เดือน) ต.ค.54-มี.ค.55 และ ต.ค.55-มี.ค.56

รอบ 6 เดือน	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	กลุ่ม 5
ต.ค.54-มี.ค.55	36	261	400	314	4,035
ต.ค.55-มี.ค.56	33	218	382	309	4,709

กลุ่มที่ 1 (คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ)

ต.ค.54 – มี.ค.55 เกิด 26 จับ 21 (80.77 %)

ต.ค.55 – มี.ค.56 เกิด 33 จับ 24 (72.73 %) คดีเพิ่มขึ้น

ผลการจับกุมไม่บรรลุเป้า (เป้า 75.07 %)

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนคดีอาญากลุ่มที่ 1 (คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ)

รอบ 6 เดือน	ฆ่าผู้อื่น	ปล้นทรัพย์	ชิงทรัพย์	ลักพา	วางเพลิง
ต.ค.54-มี.ค.55	17	2	5	0	2
ต.ค.55-มี.ค.56	22	2	7	0	2

กลุ่มที่ 2 (คดีเป็นความผิดต่อชีวิต ร่างกายและเพศ)

ต.ค.54 – มี.ค.55 เกิด 261 จับ 195 (74.71 %)

ต.ค.55 – มี.ค.56 เกิด 218 จับ 134 (61.47 %) คดีลดลง

ผลการจับกุม บรรลุเป้า (เป้า 61.63 %)

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนคดีอาญากลุ่มที่ 2 (คดีเป็นความผิดต่อชีวิต ร่างกายและเพศ)

รอบ ๖ เดือน	ฆ่าผู้อื่น	ฆ่าไม่เจตนา	ประมาททำ ให้ตาย	พยายามฆ่า	ทำร้าย ร่างกาย	ข่มขืน
ต.ค.54-มี.ค.55	17	11	4	37	151	41
ต.ค.55-มี.ค.56	22	5	1	35	105	50

กลุ่มที่ 3 (คดีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์)

ต.ค.54 – มี.ค.55 เกิด 400 จับ 252 (63.00 %)

ต.ค.55 – มี.ค.56 เกิด 382 จับ 211 (55.24 %) คดีลดลง

ผลการจับกุมไม่บรรลุเป้า (เป้า 56.79 %)

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนคดีอาญากลุ่มที่ 3 (คดีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์)

รอบ 6 เดือน	ลักทรัพย์	ชิงทรัพย์	ริดเอา ทรัพย์	กรรโชก ทรัพย์	ชิงทรัพย์ บาดเจ็บ	ชิงทรัพย์ ไม่ บาดเจ็บ	ปล้น ทรัพย์	รับ ของ โจร	ทำให้ เสีย ทรัพย์
ต.ค.54-มี.ค.55	351	7	1	3	3	2	2	2	29
ต.ค.55-มี.ค.56	326	25	0	0	2	5	2	0	22

กลุ่มที่ ๔ (คดีที่น่าสนใจ)

ต.ค.54 – มี.ค.55 เกิด 314 จับ 118 (37.58 %)

ต.ค.55 – มี.ค.56 เกิด 309 จับ 87 (28.16 %) คดีลดลง

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนคดีอาญากลุ่มที่ 4 (คดีที่น่าสนใจ)

รอบ ๖ เดือน	โจรกรรม จักรยาน ยนต์	โจรกรรม รถยนต์	โจรกรรม โค ระเบิด	โจรกรรม เครื่องมือ เกษตร	ปล้น ชิงรถ โดยสาร	ลักพา	ข่มขืน ฆ่า	ฉ้อโกง ทรัพย์	ยักยอก ทรัพย์
ต.ค.54-มี.ค.55	82	25	1	0	0	0	0	90	116
ต.ค.55-มี.ค.56	69	25	3	1	0	0	0	91	120

กลุ่มที่ 5 (คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย)

ต.ค.54-มี.ค.55 จับ 4,035

ต.ค.55-มี.ค.56 จับ 4,709 ผลการจับกุมเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนคดีอาญากลุ่มที่ 5 (คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย)

รอบ ๖ เดือน	ปิ่น ธรรมดา	สง คราม	วัตถุ ระเบิด	การ พนัน ทั่วไป	สลาก กิน รวบ	ยาเสพติด	ค้า ประเวณี	สถาน บริการ	โรงแรม	สิ่ง ลามก
ต.ค.54-มี.ค.55	198	6	9	541	87	3,186	0	6	0	2
ต.ค.55-มี.ค.56	378	3	12	692	123	3,471	14	13	0	3

(3) ปัญหาด้านอุบัติเหตุทางถนน

จังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ จำนวนรถยนต์เพิ่มขึ้นทุกปีขณะที่พื้นที่การคมนาคมขนส่งคงเดิมหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ไม่สัมพันธ์กับจำนวนรถยนต์ จึงเกิดปัญหาการเกิดอุบัติเหตุจากการใช้รถใช้ถนน (ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2556,สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

ตารางที่ 14 แสดงสถิติการเกิดอุบัติเหตุในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เปรียบเทียบรายปี (ปี 2554-2556)

เดือน	อุบัติเหตุ			ผู้เสียชีวิต		
	ปี2554	ปี2555	ปี2556	ปี2554	ปี2555	ปี2556
มกราคม	35	46	47	35	23	34
กุมภาพันธ์	48	41	28	31	28	25
มีนาคม	45	57	34	36	27	28
เมษายน	75	48	-	29	24	-
พฤษภาคม	69	29	-	21	16	-
มิถุนายน	69	36	-	32	18	-
กรกฎาคม	43	84	-	13	34	-
สิงหาคม	45	33	-	10	28	-
กันยายน	40	31	-	14	19	-
ตุลาคม	28	31	-	28	22	-
พฤศจิกายน	41	31	-	32	29	-
ธันวาคม	58	59	-	37	38	-
รวม	596	526	109	314	306	87

1.2.7 คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น ปี 2558

รายงานคุณภาพชีวิตของคนขอนแก่น ปี 2558 เป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล จปฐ. ซึ่งได้จัดเก็บข้อมูลจากครัวเรือนที่มีผู้อาศัยอยู่จริง (ทั้งที่มีบ้านเลขที่และไม่มีบ้านเลขที่) ในเขตชนบท (อบต. และเทศบาลตำบลที่ยกฐานะจาก อบต.) ครอบคลุมพื้นที่ 26 อำเภอ 193 ตำบล 2,183 หมู่บ้าน 263,856 ครัวเรือน และข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งได้จัดเก็บข้อมูลจากครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง (เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบลที่ยกฐานะจากสุขาภิบาล) ครอบคลุมพื้นที่ 24 อำเภอ (ยกเว้นอำเภอหนองนาคำ และอำเภอเวียงเก่า) 33 เทศบาล 471 ชุมชน 74,576 ครัวเรือน

ประชากรเขตชนบท : ที่อาศัยอยู่จริง 982,922 คน แยกเป็นชาย 481,520 คน คิดเป็นร้อยละ 49 เป็นหญิง 501,402 คน คิดเป็นร้อยละ 51

ประชาชนเขตเมือง : ที่จัดเก็บ จำนวน 237,786 คน แยกเป็นชาย 113,820 คน คิดเป็นร้อยละ 48 เป็นหญิง 123,966 คน คิดเป็นร้อยละ 52

ข้อมูล จปฐ. มีจำนวน 5 หมวด 30 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ไม่บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ จปฐ. (เขตเมือง) ปี 2558 จำนวน 10 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. ตัวชี้วัดที่ 16 เด็กอายุ 3 – 5 ปี ได้รับการเลี้ยงดูเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน
2. ตัวชี้วัดที่ 17 เด็กอายุ 6-14 ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี

3. ตัวชี้วัดที่ 18 เด็กจบชั้น ม.3 ได้เรียนต่อชั้น ม.4 หรือเทียบเท่า
4. ตัวชี้วัดที่ 19 เด็กจบการศึกษาบังคับ 9 ปี ที่ไม่ได้เรียนต่อและยังไม่มีงานทำ ได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพ
5. ตัวชี้วัดที่ 20 คนอายุ 15 -60 ปีเต็ม อ่าน เขียนภาษาไทย และคิดเลขอย่างง่ายได้
6. ตัวชี้วัดที่ 21 คนอายุ 15 – 60 ปีเต็ม มีอาชีพและมีรายได้
7. ตัวชี้วัดที่ 22 คนอายุมากกว่า 60ปีเต็มขึ้นไป มีอาชีพและมีรายได้
8. ตัวชี้วัดที่ 25 คนในครัวเรือนไม่ดื่มสุรา (ยกเว้นการดื่มเป็นครั้งคราว)
9. ตัวชี้วัดที่ 27 คนอายุ 6 ปีขึ้นไป ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
10. ตัวชี้วัดที่ 30 คนในครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของหมู่บ้าน

ในปี 2558 แยกรายได้เฉลี่ย ดังนี้

เขตชนบท รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี 65,704 บาทต่อคนต่อปี เพิ่มขึ้นจากปี 2557 จำนวน 4,477บาท อำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอพล 55,922 บาทต่อคนต่อปี ส่วนอำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีมากที่สุด ได้แก่ อำเภอซำสูง มีรายได้เฉลี่ย 85,839 บาทต่อคนต่อปี

เขตเมือง รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี 87,451 บาทต่อคนต่อปี เพิ่มขึ้นจากปี 2557 จำนวน 6,302 บาท อำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอกระนวน 56,757 บาทต่อคนต่อปี ส่วนอำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีมากที่สุด ได้แก่ อำเภออุบลรัตน์ มีรายได้เฉลี่ย 122,675 บาทต่อคนต่อปี

ตารางที่ 15 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีรายอำเภอ (พ.ศ.2557-2558)

ที่	อำเภอ	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)			
		เขตชนบท		เขตเมือง	
		ปี 2557	ปี 2558	ปี 2557	ปี 2558
1	ซำสูง	85,673	85,839	98,288	98,071
2	หนองสองห้อง	63,156	79,759	86,045	94,243
3	เมืองขอนแก่น	71,366	77,949	90,292	97,164
4	เขาสวนกวาง	61,283	69,146	58,168	66,189
5	น้ำพอง	63,430	68,474	93,112	114,391
6	บ้านฝาง	66,332	67,790	70,852	71,887
7	อุบลรัตน์	62,138	66,052	90,373	122,675
8	มัญจาคีรี	62,981	66,019	76,747	99,350
9	พระยืน	62,380	65,983	65,830	64,460
10	บ้านไผ่	61,020	65,752	77,789	80,646
11	เปือยน้อย	68,867	65,146	54,862	63,137
12	ภูผาม่าน	63,438	64,441	60,032	65,652
13	หนองเรือ	59,428	63,915	98,103	90,288
14	โคกโพธิ์ไชย	59,189	63,735	62,310	79,813
15	ชุมแพ	57,280	62,454	80,622	79,159
16	เวียงเก่า	53,813	60,759	-	-
17	หนองนาคำ	58,028	60,316	-	-
18	สีชมพู	54,134	59,674	63,519	62,303
19	กระนวน	57,791	59,441	50,722	56,757
20	บ้านแฮด	59,764	58,772	69,752	60,031
21	ภูเวียง	54,804	58,537	85,426	98,130

ที่	อำเภอ	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)			
		เขตชนบท		เขตเมือง	
		ปี 2557	ปี 2558	ปี 2557	ปี 2558
22	แก่งใหญ่	54,524	58,045	62,716	68,346
23	แก่งน้อย	57,531	57,579	96,146	86,429
24	ชนบท	53,614	57,547	71,840	79,357
25	โนนศิลา	54,157	56,057	57,702	61,851
26	พล	54,905	55,922	101,754	117,282
เฉลี่ยรายได้ต่อคนต่อปี		61,227	65,704	81,149	87,451
เฉลี่ยรายได้ต่อคนต่อปีภาพรวมทั้งจังหวัด					69,940

ตารางที่ 16 แสดงผลการเปรียบเทียบการบรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัด ปี 2558 (ภาพรวมทั้งจังหวัด)

ตัวชี้วัดข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	จำนวนที่สำรวจทั้งหมด	ผ่านเกณฑ์		เป้าหมายปี 55-59	ผลการเปรียบเทียบ
		จำนวน	ร้อยละ		
หมวดที่ 1 สุขภาพดี (คนไทยมีสุขภาพและอนามัยดี)					
1. เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักไม่น้อยกว่า 2,500 กรัม	7,993 คน	7,970 คน	99.7	95	✓
2. เด็กแรกเกิดถึง12ปี ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคครบตามตารางฯ	151,253 คน	151,253 คน	100	100	✓
3. เด็กแรกเกิดได้กินนมแม่อย่างเดียวยังน้อย 6 เดือนแรกติดต่อกัน	5,997 คน	4,806 คน	80.1	60	✓
4. ทุกคนในครัวเรือนได้กินอาหารถูกสุขลักษณะ ปลอดภัยและได้มาตรฐาน	338,432 คร.	330,699 คร.	97.7	96	✓
5. คนในครัวเรือนมีการเข้ายาเพื่อบำบัด บรรเทาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นอย่างเหมาะสม	338,432 คร.	335,945 คร.	99.3	96	✓
6. คนอายุ 35 ปี ขึ้นไปได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี เพื่อคัดกรองความเสี่ยงฯ	712,429 คน	709,144 คน	99.5	90	✓
7. คนอายุ 6 ปีขึ้นไปออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที	1,166,413 คน	1,164,708 คน	99.9	95	✓
หมวดที่ 2 มีบ้านอาศัย (คนไทยมีบ้านอาศัยและสภาพแวดล้อมเหมาะสม)					
8. ครัวเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และบ้านมีสภาพคงทนถาวร	338,432 คร.	337,912 คร.	99.85	90	✓
9. ครัวเรือนมีน้ำสะอาดดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี	338,432 คร.	338,052 คร.	99.89	96	✓
10. ครัวเรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี	338,432 คร.	338,024 คร.	99.88	97	✓
11. ครัวเรือนมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะ	338,432 คร.	337,433 คร.	99.70	96	✓
12. ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ	338,432 คร.	336,475 คร.	99.42	85	✓
13. ครัวเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุอย่างถูกวิธี	338,432 คร.	327,684 คร.	99.78	99	✓
14. ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	338,432 คร.	338,018 คร.	99.88	99	✓
15. ครัวเรือนมีความอบอุ่น	338,432 คร.	338,001 คร.	99.87	90	✓
หมวดที่ 3 ฝึกฝนการศึกษา (คนไทยมีการศึกษาที่เหมาะสม)					
16. เด็กอายุ 3-5 ปี ได้รับการเลี้ยงดูเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน	34,003 คน	33,928 คน	99.78	100	✗
17. เด็กอายุ 6-14 ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี	125,994 คน	125,933 คน	99.95	100	✗
18. เด็กจบชั้น ม.3 ได้เรียนต่อชั้น ม.4 หรือเทียบเท่า	19,232 คน	19,066 คน	99.14	100	✗
19. เด็กจบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ที่ไม่ได้เรียนต่อและยังไม่มีการฝึกอบรบด้านอาชีพ	166 คน	135 คน	81.33	85	✗
20. คนอายุ 15-60 ปีเต็ม อ่านเขียนภาษาไทย และคิดเลขอย่างง่ายได้	759,080 คน	758,657 คน	99.94	100	✗

ตัวชี้วัดข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	จำนวนที่สำรวจทั้งหมด	ผ่านเกณฑ์		เป้าหมายปี 55-59	ผลการเปรียบเทียบ
		จำนวน	ร้อยละ		
หมวดที่ 4 รายได้ก้าวหน้า (คนไทยมีงานทำและมีรายได้)					
21. คนอายุ 15-60 ปี มีอาชีพและมีรายได้	728,163 คน	717,084 คน	98.34	98	✓
22. คนอายุมากกว่า 60 ปี เพิ่มขึ้น มีอาชีพและมีรายได้	178,113 คน	173,291 คน	96.69	95	✓
23. คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่น้อยกว่าคนละ 30,000 บาทต่อปี	338,432 คร.	336,661 คร.	99.42	70	✓
24. ครัวเรือนมีการเก็บออมเงิน	338,432 คร.	335,055 คร.	98.51	80	✓
หมวดที่ 5 ปลูกฝังค่านิยมไทย (คนไทยประพฤติดีและมีคุณธรรม)					
25. คนในครัวเรือนไม่ดื่มสุรา(ยกเว้นการดื่มเป็นครั้งคราว)	1,220,708 คน	1,159,664 คน	95.00	100	✗
26. คนในครัวเรือนไม่สูบบุหรี่	1,220,708 คน	1,129,414 คน	92.52	90	✓
27. คนอายุ 6 ปีขึ้นไปปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	1,166,708 คน	1,163,384 คน	99.74	100	✗
28. คนสูงอายุได้รับการดูแลจากคนในครัวเรือน หมู่บ้าน/ชุมชนหรือภาครัฐ	204,408 คน	203,937 คน	99.95	90	✓
29. คนพิการได้รับการดูแลจากคนในครัวเรือน หมู่บ้าน/ชุมชนหรือภาครัฐ	12,018 คน	11,976 คน	99.65	90	✓
30. คนในครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของหมู่บ้าน	338,432 คร.	337,126 คร.	99.61	100	✗

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดขอนแก่น

1.2.8 ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค) ปี 2558 จังหวัดขอนแก่น

จากการจัดเก็บข้อมูล กชช.2ค ปี 2558 จำนวน 26 อำเภอ 193 ตำบล 2,183 หมู่บ้าน พบว่า จังหวัดขอนแก่น ไม่มีหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 (ล่าช้า) มีหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 2 (ปานกลาง) จำนวน 455 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 20.84 และหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 3 (ก้าวหน้า) จำนวน 1,728 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 79.16

โดยตัวชี้วัดสภาพปัญหาของหมู่บ้าน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (ปี 2555-2559) มี 7 ด้าน 33 ตัวชี้วัด มีการจัดระดับความรุนแรงของปัญหาที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก เรียงจากจำนวนหมู่บ้านที่เป็นปัญหาจำนวนมากไปหาน้อย ดังแสดงตามตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข 10 อันดับแรก (เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย)

ลำดับ ปัญหา	ดัชนีชี้วัด	หมู่บ้านที่มีปัญหา	
		จำนวน	ร้อยละ (%)
1.	ตัวชี้วัดที่ 32 ความปลอดภัยจากภัยพิบัติ	376	17.22
2.	ตัวชี้วัดที่ 27 คุณภาพน้ำ	811	37.15
3.	ตัวชี้วัดที่ 26 คุณภาพดิน	398	18.23
4.	ตัวชี้วัดที่ 25 การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชุมชน	962	44.07
5.	ตัวชี้วัดที่ 17 การเรียนรู้โดยชุมชน	980	44.89
6.	ตัวชี้วัดที่ 18 การได้รับการศึกษา	1,024	49.61
7.	ตัวชี้วัดที่ 17 การกีฬา	1,103	50.53
8.	ตัวชี้วัดที่ 11 ผลผลิตจากการทำไร่	289	13.24
9.	ตัวชี้วัดที่ 8 การมีงานทำ	360	16.49
10.	ตัวชี้วัดที่ 6 การมีที่ดินทำกิน	270	12.37

ตารางที่ 18 แสดงสภาพปัญหาจำแนกตามตัวชี้วัด 7 หมวด 33 ตัวชี้วัด จังหวัดขอนแก่น ปี 2558

ตัวชี้วัด	ปัญหามาก		ปัญหาปานกลาง		ปัญหาน้อย/ไม่มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โครงสร้างพื้นฐาน						
1. ถนน	972	11.15	3,309	37.96	4,436	50.89
2. น้ำดื่ม	73	0.84	73	0.84	8,571	98.33
3. น้ำใช้	268	3.07	80	0.92	8,369	96.56
4. น้ำเพื่อการเกษตร	981	11.25	4,486	51.46	2,754	34.66
5. ไฟฟ้า	96	1.1	1,080	12.39	7,541	79.84
6. การมีที่ดินทำกิน	1,080	12.39	1,660	19.04	5,977	68.73
7. การติดต่อสื่อสาร	216	2.48	7,160	82.14	1,341	15.38

ตัวชี้วัด	ปัญหามาก		ปัญหาปานกลาง		ปัญหาน้อย/ไม่มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ						
8. การมีงานทำ	217	9.96	830	38.11	1,131	51.93
9. การทำงานในสถานประกอบการ	221	10.15	35	1.61	81	3.72
10. ผลผลิตจากการทำนา	77	3.54	340	15.61	1,003	46.05
11. ผลผลิตจากการทำไร่	336	15.43	86	3.95	437	20.06
12. ผลผลิตจากการทำเกษตรอื่นๆ	190	8.72	87	3.99	88	4.04
13. การประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือน	49	2.25	4	0.18	1	0.05
14. การได้รับประโยชน์จากการมีสถานที่ท่องเที่ยว	35	1.61	19	0.87	41	1.88
สุขภาวะและอนามัย						
15. ความปลอดภัยในการทำงาน	27	1.24	102	4.68	2,049	94.08
16. การป้องกันโรคติดต่อ	97	4.45	228	10.47	1,853	85.08
17. การจัดกิจกรรมกีฬา	750	34.44	1,081	49.63	347	15.93
ความรู้และการศึกษา						
18. การได้รับการศึกษา	722	33.15	434	19.93	1,020	46.83
19. อัตราการเรียนรู้ของประชาชน	334	15.34	4	0.18	1,310	60.15
20. ระดับการศึกษาของประชาชน	877	40.27	347	15.93	954	43.80
การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน						
21. การเรียนรู้โดยชุมชน	796	36.55	194	8.91	1,188	54.55
22. การได้รับความคุ้มครองทางสังคม	30	1.38	12	0.55	2,136	98.07
23. การมีส่วนร่วมของชุมชน	22	1.01	60	2.75	2,096	96.24
24. การรวมกลุ่มของชุมชน	83	3.81	273	12.53	1,822	83.65
25. การเข้าถึงแหล่งเงินทุน	774	35.54	179	8.22	1,225	56.24

ตัวชี้วัด	ปัญหามาก		ปัญหาปานกลาง		ปัญหาน้อย/ไม่มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
26. คุณภาพดิน	729	33.47	496	22.77	953	43.76
27. คุณภาพน้ำ	766	35.17	551	25.30	861	39.53
28. การปลูกป่าหรือไม้ยืนต้น	37	1.70	128	5.88	0	0.00
29. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	67	3.08	996	45.73	177	8.13
30. การจัดการสภาพสิ่งแวดล้อม	144	6.61	77	3.54	1,926	88.43
ความเสี่ยงของชุมชนและภัยพิบัติ						
31. ความปลอดภัยจากยาเสพติด	6	0.28	430	19.74	1,742	79.98
32. ความปลอดภัยจากภัยพิบัติ	271	12.44	109	5.00	1,798	82.55
33. ความปลอดภัยจากความเสี่ยงในชุมชน	252	11.57	653	29.98	1,195	54.87

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดขอนแก่น 2558

1.3 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3.1 ทรัพยากรธรรมชาติ

1) ป่าไม้ เป็นพื้นที่ป่า 1,296,400 ไร่ (ร้อยละ 11.91 ของพื้นที่จังหวัด) มีอุทยานแห่งชาติ 4 แห่ง มีพื้นที่รวม 743,973 ไร่ วนอุทยาน 2 แห่ง มีพื้นที่รวม 6,200 ไร่ ป่าสงวนแห่งชาติ 22 ป่า มีพื้นที่รวม 1,697,052 ไร่ ป่าชุมชน 206 แห่ง มีพื้นที่รวม 49,316 ไร่ สภาพป่าประกอบด้วยป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง พรรณไม้สำคัญ ได้แก่ ประดู่ มะค่าโมง ตะแบก เหียง พลวง แดง เต็ง รัง พรรณไม้พื้นล่างที่ขึ้นอยู่หนาแน่น ได้แก่ หวานไพร ชัน ข่าป่า เพ็ก หวาย กล้วยไม้ป่า หญ้าคา แฝก ฯลฯ พื้นที่ป่าไม้ในเขตจังหวัดขอนแก่นมีทั้งหมด 2,230,604 ไร่ ประกอบด้วย

1. ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 22 ป่า พื้นที่รวม 1,697,520 ไร่ ดังแสดงตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในเขตจังหวัดขอนแก่น

ลำดับ ที่	ชื่อป่าสงวนแห่งชาติ	พื้นที่ป่าสงวน แห่งชาติ(ไร่)	พื้นที่ทับ ซ้อน	พื้นที่มอบให้ ส.ป.ก.(ไร่)	กันคืน	กันออก	พื้นที่ป่าเพื่อการ อนุรักษ์(ไร่)
1	ป่าโคกหลวง	129,619	38,446	31,444	18,747	11,432	67,044
2	ป่าดงลาน	340,500	174,087	138,161	13,921	2,086	40,087
3	ป่าเขาสวนกวาง	38,750		9,467	166	256	29,193
4	ป่าภูเวียง	218,162	192,757	24,146	13,740		14,999
5	ป่าดงมูล	109,375				5,390	103,985
6	ป่าหนองอ่าง	11,718		11,718	2,046		2,046
7	ป่ากุดน้ำใส	6,093		6,093	20		20
8	ป่าห้วยเสียว	41,600		41,600	800		800
9	ป่าภูระงำ	158,050		158,050	13,189		13,189
10	ป่าสาวะถี	17,656		17,656	6,958		6,958
11	ป่าหนองนกเขียน	22,006		22,006	898		898
12	ป่าหนองเม็ก-ลุ่มพุก	128,250		128,250	12,819		12,819
13	ป่าโสกแต้	51,194	46,890	10,031	6,412		685
14	ป่าโคกหลวงแปลงที่ 3	97,656	22,980	78,941	9,467		5,202
15	ป่าสำราญ	29,275		29,275			
16	ป่าหัวฝาย	14,843		14,843	4,526		4,526
17	ป่าโนนน้ำแบ่ง	152,343		152,343	1,303		1,303
18	ป่าโคกตลาดใหญ่	37,775		37,775	5,646		5,646
19	ป่าบ้านอุบล-หัวลิง	5,543		5,543			
20	ป่าดงช้า	69,018		69,018	20,623		20,623
21	ป่าบ้านนายม-กุดตุ๊ก	4,219		4,219	160		160
22	ป่าภูเม็ง	13,875	13,875				
รวม		1,697,520	489,035	990,579	131,441	19,164	330,183

ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช 2555

2. ป่าอนุรักษ์ ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติ จำนวน 4 แห่ง พื้นที่รวม 477,589 ไร่ และ
วนอุทยาน จำนวน 2 แห่ง พื้นที่รวม 6,200 ไร่ รวมพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 483,785 ไร่
ตารางที่ 20 พื้นที่ป่าอนุรักษ์ จังหวัดขอนแก่น

อุทยาน/วนอุทยาน	เนื้อที่ (ไร่)	ครอบคลุมพื้นที่
1. อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน	169,539	ต.นาหนองทุ่ม อ.ชุมแพ ต.ห้วยม่วง ต.วังสาวป ต.นาฝาย ต.ภูผาม่าน อ.ภูผาม่าน
2. อุทยานแห่งชาติน้ำพอง	73,050	อ.อุบลรัตน์ อ.บ้านฝาง อ.หนองเรือ อ.มัญจาคีรี และ ต.ดอนโมง อ.โคกโพธิ์ไชย
3. อุทยานแห่งชาติภูเวียง	203,125	ต.ในเมือง อ.ภูเวียง อ.ชุมแพ อ.สีชมพู และ อ.หนองนาคำ
4. อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภู พานคำ	31,875	ต.บ้านดง อ.อุบลรัตน์ ต.ศรีสุขสำราญ ต.นาจิว อ.เขาสวนกวาง
5. วนอุทยานน้ำตกคำหลวง	1,200	ต.ห้วยยาง อ.กระนวน
6. วนอุทยานภูหิน-ภูระงำ	5,000	ต.วังแวง ต.ห้วยแก อ.ชนบท
รวม	483,785	

ที่มา : สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 7 ขอนแก่น 2555

ปัญหาป่าเสื่อมโทรม มีสาเหตุมาจาก กลุ่มนายทุนว่าจ้างราษฎรตัดไม้เพื่อการแปรรูป ราษฎร
บุกรุกลักลอบตัดไม้ การแผ้วถางป่าเป็นพื้นที่ทำกิน การทำถนนและแหล่งน้ำ ไฟป่า ขาดแคลนเครื่องมือ
เครื่องใช้สำหรับเจ้าหน้าที่รักษาป่า ราษฎรขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ โดยมีความรุนแรง
มากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ดังนี้

- 1.1)เขตป่าสงวนแห่งชาติที่พบปัญหารุนแรง ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติดงลาน และดงซำ
- 1.2)เขตป่าสงวนแห่งชาติที่พบปัญหาไม่รุนแรง ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติภูเวียง ภูระงำ
โสกแต้ เขาสวนกวาง โคนหลวง ภูเม็ง เป็นต้น
- 1.3)เขตป่าสงวนแห่งชาติที่พบปัญหาน้อย ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติโนนน้ำแบ่ง หนองอ่าง
กุดน้ำใส สวระถี หัวฝาย หนองนกเขียน เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากป่าเหล่านี้เป็นป่า
ขนาดเล็ก และได้มีการส่งมอบพื้นที่ให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม
(สปก.) แล้ว

2) ทรัพยากรดิน

พื้นที่ในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 10,885.99 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6.8
ล้านไร่ จะแบ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกษตร พื้นที่รกร้างว่างเปล่า พื้นที่เมือง และพื้นที่แหล่งน้ำ ดังแสดงตาม
ตารางที่ 21

ตารางที่ 21 พื้นที่และประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ (%)
1. เขตเมือง	470.08	4.32
2. เกษตรกรรม	7,797.20	71.62
3. รกร้างว่างเปล่า	638.89	5.86
4. สถานที่ราชการ	75.31	0.69
5. ป่าไม้	1,198.10	11.00
6. แหล่งน้ำ	538.48	4.94
7. อื่น ๆ	243.24	2.23
รวมทั้งหมด	10,885.99	100.00

ที่มา : ข้อมูลจากกรมพัฒนาที่ดินปี พ.ศ.2546

สภาพปัญหาของทรัพยากรดิน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

(1) ปัญหาเกิดจากลักษณะทางธรณีวิทยาของพื้นที่ คือ สภาพเป็นดินทราย ดินตื้น ขาดอินทรีย์วัตถุ และมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ คิดเป็นร้อยละ 15.8 ของพื้นที่ ดินเค็มคิดเป็นร้อยละ 8.03 โดยพื้นที่ที่มีผลกระทบมากอยู่ในพื้นที่ อำเภอพระยืน บ้านฝาง เมือง และบ้านไผ่ และพบว่า มีพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดการแพร่กระจายของดินเค็ม คิดเป็นร้อยละ 19.87 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

(2) ปัญหาการชะล้างสูญเสียหน้าดิน เนื่องจากโครงสร้างดินทรายขาดการอนุรักษ์ดินอย่างถูกวิธี การปลูกพืชไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ขาดพืชคลุมดิน และป่าไม้ถูกทำลาย มีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 29.68 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

(3) ปัญหาการใช้ดินผิดประเภทหรือมีการใช้พื้นที่ดินไม่เหมาะสมกับสมรรถนะของดิน คิดเป็นร้อยละ 7.60 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์

ทรัพยากรดินของจังหวัดขอนแก่น เป็นดินที่เป็นปัญหาประกอบด้วย ดินกรด พื้นที่ 680,488 ไร่ (ร้อยละ 10) ดินเค็ม พื้นที่ 118,012 ไร่ (ร้อยละ 1.73) ดินตื้น (มีลูกกรง กรวด หิน) พื้นที่ 300,000 ไร่ (ร้อยละ 4.41) ดินทราย พื้นที่ 823,743 ไร่ (ร้อยละ 12.11) พื้นที่ลาดชัน พื้นที่ 472,526 ไร่ (ร้อยละ 6.95)

พื้นที่อื่น ๆ (เป็นต่าง พื้นที่เบ็ดเตล็ด) พื้นที่ 4,408,808 ไร่ (ร้อยละ 64.8) (ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่น 2554)

3) ทรัพยากรน้ำ

3.1) ทรัพยากรน้ำผิวดิน จังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บนพื้นที่สูงโคราชโดยมีพื้นที่อยู่ในเขตของลุ่มน้ำหลัก 2 ลุ่มน้ำ คือ ลุ่มน้ำมูล และลุ่มน้ำชี พื้นที่ลุ่มน้ำมูล ได้แก่กลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่ไหลลงลำห้วยแอก กลุ่มลุ่มน้ำที่ไหลลงลำห้วยสะเทต และกลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่ไหลลงลำน้ำพองตอนล่าง กลุ่มลุ่มน้ำที่ไหลลงแม่น้ำชี และกลุ่มลุ่มน้ำสาขาลำปาวตอนบน โดยมีลำน้ำสายหลักที่ไหลผ่านจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ลำน้ำพอง ลำน้ำเชิญ และลำน้ำชี คุณภาพน้ำในลำน้ำสายหลักของจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ แม่น้ำพอง ชี และเชิญ ในช่วงฤดูแล้งคุณภาพน้ำค่อนข้างเสื่อมโทรมกระทบต่อการ

ดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ และการอุปโภคบริโภคของประชาชน โดยเฉพาะคุณภาพในลุ่มน้ำในช่วงที่ไหลผ่านอำเภอชนบท อำเภอมีนบุรี และอำเภอเมือง บริเวณตำบลท่าพระ มีค่าการนำไฟฟ้าสูงเนื่องจากเกิดการชะล้างจากพื้นที่ดินเค็ม นอกจากนี้ การขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็วทำให้มีการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะโดยมิได้ผ่านการบำบัด ทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติมีคุณภาพเสื่อมโทรม ได้แก่ ลำห้วยจิกในพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ ลำห้วยพระคือ และบึงหนองโคตรในพื้นที่อำเภอเมือง สำหรับลำน้ำพอง ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก เช่น โรงงานผลิตเยื่อกระดาษ โรงงานน้ำตาล โรงงานผลิตสุรา เป็นต้น และการขยายตัวของ การเลี้ยงปลาในกระชัง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมในช่วงฤดูแล้ง

จังหวัดขอนแก่นสามารถแบ่งพื้นที่จังหวัดขอนแก่นทั้งหมดออกเป็น 11 ลุ่มน้ำ และปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยรายเดือนที่เกิดจากพื้นที่รับน้ำของจังหวัดขอนแก่นทั้ง 11 ลุ่มน้ำย่อย สรุปแสดงตามตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ข้อมูลพื้นที่ลุ่มน้ำจังหวัดขอนแก่น

ลำดับที่	ลุ่มน้ำย่อย	พื้นที่รับน้ำฝน (ตร.กม.)	ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ย (ล้าน ลบ.ม.)
1	ลุ่มน้ำห้วยแอก	859.39	120.93
2	ลุ่มน้ำลำสะเทต	77.86	11.83
3	ลุ่มน้ำพังชู	189.89	26.86
4	ลุ่มน้ำชีส่วนที่ 2	350.49	37.29
5	ลุ่มน้ำชีส่วนที่ 3	3,244.00	362.23
6	ลุ่มน้ำลำห้วยสามหมอก	98.29	15.58
7	ลุ่มน้ำพองตอนบน	2,150.49	411.78
8	ลุ่มน้ำพองตอนล่าง	2,194.42	359.69
9	ลุ่มน้ำลำปาวตอนบน	95.52	26.38
10	ลุ่มน้ำเชิญ	1,168.57	174.53
11	ลุ่มน้ำห้วยสายบาตร	457.06	87.82
รวม		10,885.98	1,634.92

ที่มา : โครงการชลประทานขอนแก่น ปี 2555

ปริมาณน้ำท่าในพื้นที่ลุ่มน้ำชี จากการรวบรวมข้อมูลปริมาณน้ำท่าจากสถานีวัดน้ำท่าที่อยู่ในลุ่มน้ำชีทั้งหมด 32 สถานี พบว่าปริมาณน้ำท่าของแม่น้ำชีส่วนใหญ่จะมีมากในช่วงเดือนสิงหาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน และมีปริมาณน้อยในช่วงฤดูแล้ง โดยเดือนที่มีปริมาณน้ำท่าสูงสุดได้แก่ช่วงเดือนกันยายน และตุลาคม ส่วนลุ่มน้ำย่อยที่อยู่ในลุ่มน้ำมูลพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำมากพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากปริมาณน้ำท่าที่เกิดจากลุ่มน้ำมีน้อย และยังไม่มีการเก็บกักน้ำขนาดกลาง

จังหวัดขอนแก่นมีลำน้ำที่สำคัญไหลผ่าน 3 สาย ดังนี้

1) **ลำน้ำพอง** มีต้นกำเนิดจากภูกระดึงและเทือกเขาสันปันน้ำของกลุ่มน้ำป่าสักกับกลุ่มน้ำชี ไหลผ่าน อ.ภูกระดึง จ.เลย และ อ.อุบลรัตน์, อ.เมือง จ.ขอนแก่น และไหลบรรจบแม่น้ำชีที่ อ.เมือง จ.ขอนแก่นมีการก่อสร้างเขื่อนอุบลรัตน์กั้นลำน้ำพอง ที่ อ.อุบลรัตน์ เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าและการชลประทาน มีพื้นที่ชลประทานประมาณ 258,000 ไร่ โดยการก่อสร้างฝายหนองหวายเพื่อทดน้ำ ที่ อ.น้ำพอง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย ลำน้ำพองสามารถแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1.1) **ลำน้ำพองตอนบน** ซึ่งอยู่เหนือเขื่อนอุบลรัตน์ ลำน้ำสาขาประกอบด้วยหนองโก ลำน้ำพวย ห้วยทรายขาว ลำน้ำมอ ห้วยแกน และห้วยชำจาน ซึ่งไหลลงเขื่อนอุบลรัตน์

1.2) **ลำน้ำพองตอนล่าง** ซึ่งอยู่ท้ายเขื่อนอุบลรัตน์ ลำน้ำสาขาประกอบด้วยห้วยทราย ห้วยคุ่มมูม ห้วยยาง ห้วยโจด ห้วยเสือเต้น ห้วยเสียว ห้วยแกัด ห้วยใหญ่ ห้วยสายบาตร และห้วยพระคือ

2) **ลำน้ำเชิญ** มีต้นกำเนิดจากสันปันน้ำของกลุ่มน้ำป่าสักและกลุ่มน้ำชี ใน จ.ชัยภูมิ และ อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น และไหลลงเขื่อนอุบลรัตน์ที่ อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น

3) **ลำน้ำชี** มีต้นกำเนิดจากสันปันน้ำของกลุ่มน้ำป่าสักและกลุ่มน้ำชี ใน จ.ชัยภูมิ ไหลเข้าสู่จังหวัดขอนแก่นบริเวณ อำเภอเวียงน้อย ไหลผ่านอำเภอเวียงใหญ่ อำเภอชนบท อำเภอเมืองจัตวา อำเภอบ้านฝาง และอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ไหลผ่าน จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร และบรรจบแม่น้ำมูล ที่จังหวัดอุบลราชธานี ความยาว 900 กม. ในสภาพปัจจุบันน้ำท่าจากแม่น้ำชีไหลผ่านแม่น้ำมูลประมาณ 8.752 ล้าน ลบ.ม. ต่อปี

2) แหล่งน้ำบาดาลและการใช้น้ำใต้ดิน

บ่อบาดาลในจังหวัดขอนแก่นมีจำนวน 6,462 บ่อ บ่อน้ำบาดาลส่วนใหญ่จะใช้ประโยชน์เพื่อการผลิตน้ำประปาหมู่บ้านและเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ส่วนบ่อบาดาลที่ใช้สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การประมง และการเลี้ยงสัตว์ มีอยู่บ้างแต่เป็นจำนวนไม่มากนัก จำนวนบ่อบาดาลที่ดำเนินการขุดเจาะโดยหน่วยงานต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนบ่อบาดาลในจังหวัดขอนแก่น

ประเภท	จำนวน
1) บ่อน้ำบาดาล (บ่อ)	6,462
- ใช้งานได้ (บ่อ)	6,066
- หมดสภาพ (บ่อ)	396
2) จุดจ่ายน้ำ (แห่ง)	71
3) น้ำดื่มได้ (แห่ง)	39
4) ระบบประปาบาดาล (แห่ง)*	1,705
รวม	8,167

ที่มา : ศูนย์ทรัพยากรน้ำบาดาลภาค 4 ขอนแก่น , ปี 2558

หมายเหตุ * = ผลการสำรวจปี 2548 เป็นบ่อที่หมดสภาพเป็นบ่อที่รออุดกลบภายหลัง

3.2) ชลประทาน

จังหวัดขอนแก่นแหล่งน้ำชลประทาน 15 โครงการ จำแนกเป็นโครงการขนาดกลาง 14 แห่ง มีพื้นที่รองรับน้ำฝน 2,331.62 ตร.กม. มีพื้นที่ชลประทานทั้งสิ้น 39,006 ไร่ และโครงการชลประทานขนาดใหญ่ 1 แห่ง คือ โครงการน้ำพอง -หนองหวาย โดยท่อน้ำจากเขื่อนอุบลรัตน์ ความจุ 2,263.6 ล้านลูกบาศก์เมตร มีพื้นที่ชลประทาน 257,000 ไร่ รวมชลประทาน 15 แห่ง มีพื้นที่รับน้ำฝนรวมทั้งหมด 2,331.62 ตร.กม. มีสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าทั้งหมด 105 สถานี พื้นที่โครงการ 262,116 ไร่ พื้นที่ส่งน้ำ 199,420 ไร่ และมีพื้นที่ชลประทาน รวม 296,006 ไร่

3.3) เขื่อนอุบลรัตน์

เขื่อนอุบลรัตน์ ตั้งอยู่ที่ตำบลอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ ห่างจากตัวเมืองขอนแก่น 50 กิโลเมตร ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ขอนแก่น - อุดรธานี) สร้างขึ้นเมื่อปี 2507 แล้วเสร็จในปี 2508 งบประมาณ 557 ล้านบาท โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าอุบลรัตน์ราชกัญญา ทรงประกอบพิธีเปิดเขื่อนอุบลรัตน์ เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2509 เขื่อนอุบลรัตน์สร้างปิดกั้นลำน้ำพองบริเวณพองหนีบ ความกว้างสันเขื่อน 6 เมตร ฐานเขื่อนกว้าง 125 เมตร ความสูงของเขื่อน 188.10 เมตร ความยาวสันเขื่อน 885 เมตร ปริมาตรตัวเขื่อน 580,000 ลบ.ม. ความจุที่ระดับเก็บกักปกติ 2,263.6 ลบ.ม. ผลิตพลังงานไฟฟ้าเฉลี่ยปีละ 56.1 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง และสร้างอาชีพการประมงแก่ราษฎรกว่า 4,800 ครอบครัว นอกจากนี้ยังช่วยเกษตรกรที่อยู่บริเวณใกล้เคียง สามารถทำการเกษตรได้เพิ่มขึ้น 300,000 ไร่ และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดขอนแก่น

สภาพปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ มี 3 กลุ่ม คือ

- (1) ปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- (2) ปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน
- (3) ปัญหาน้ำเน่าเสีย เกิดจากน้ำทิ้งชุมชน ฟาร์มปศุสัตว์ และโรงงานอุตสาหกรรม

ความต้องการใช้น้ำ

ปริมาณความต้องการใช้น้ำหลัก โดยพิจารณาเฉพาะเพื่อการชลประทาน อุปโภคบริโภค และอุตสาหกรรม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต จำแนกความต้องการใช้น้ำแยกตามกลุ่มน้ำย่อยจังหวัดขอนแก่น พบว่า ลำน้ำที่มีปริมาณความต้องการใช้น้ำมากที่สุด คือ ลำน้ำพอง และลำน้ำชี ตามลำดับ ดังแสดงตามตารางที่ 24

ตารางที่ 24 แสดงข้อมูลปริมาณความต้องการใช้น้ำแยกตามลุ่มน้ำย่อยจังหวัดขอนแก่น

ลุ่มน้ำย่อย	ปริมาณความต้องการใช้น้ำรวม (ล้านลูกบาศก์เมตร)					
	สภาพปัจจุบัน			สภาพอนาคต		
	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี
1. ลำน้ำชีส่วนที่ 2	22.23	3.40	25.64	30.69	6.68	37.93
2. ลำน้ำชีส่วนที่ 3	263.66	38.71	302.37	270.24	45.29	315.52
3. ลำน้ำพองตอนบน	113.11	35.71	168.82	228.31	74.47	302.78
4. ลำน้ำพองตอนล่าง	283.36	150.26	433.63	295.09	161.99	457.08
5. ห้วยสามหมอก	4.50	0.80	5.30	4.51	0.81	5.32
6. ลำน้ำเชิญ	192.83	46.31	239.14	302.57	80.21	382.78
7. ห้วยสายบาตร	23.71	4.44	28.16	24.62	5.35	29.98
8. ลำปาวตอนบน	3.35	2.13	5.47	7.83	3.91	11.74
9. ห้วยแอก	27.10	4.44	31.54	28.62	4.79	33.42
10. ลำสะเทต	4.31	0.74	5.05	5.11	0.92	6.03
11. ลำพังชู	11.67	1.91	13.57	11.69	1.93	13.62
รวม	949.83	288.85	1,258.69	1,209.28	386.35	1,595.66

4) ทรัพยากรแร่ธาตุและก๊าซ จังหวัดขอนแก่นมีแหล่งแร่และพลังงาน ที่สำคัญคือ

1. แหล่งหินอุตสาหกรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่นมีแปลงประทานบัตรเหมืองหินที่เปิดดำเนินการ 9 แปลง พื้นที่รวม 861-3-66 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสีชมพู 1 แปลง อำเภอชุมแพ 2 แปลงและอำเภอภูผาม่าน 6 แปลง ทั้ง 9 แปลงเป็นแหล่งหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง (ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น ปี 2556)

2. ก๊าซธรรมชาติ พบที่อำเภอน้ำพอง เขาสวนกวาง และอำเภอชนบท มีเพียงแหล่งที่อำเภอน้ำพองและอำเภอเขาสวนกวางที่ได้ขุดขึ้นมาใช้เป็นแหล่งพลังงานความร้อนร่วมในการผลิตกระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยมีหลุมขุดเจาะก๊าซ จำนวน 2 แห่ง คือ

2.1 หลุมขุดเจาะก๊าซ บริษัท เอ็กซอนโมบิล จำกัด ตั้งอยู่ที่ตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพองมีปริมาณก๊าซสำรองประมาณ 1.5 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต ในปี พ.ศ.2533 มีปริมาณการใช้วันละ 40 ล้านลูกบาศก์ฟุต ปี พ.ศ.2537 มีปริมาณการใช้วันละ 200 ล้านลูกบาศก์ฟุต ก๊าซที่แหล่งน้ำพองมีโรงงานผลิตก๊าซตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกับหลุมขุดเจาะก๊าซ

2.2 แหล่งก๊าซธรรมชาติสินภูฮ่อม บริษัท เฮสส์ (ไทยแลนด์) จำกัด โดยมีหลุมขุดเจาะอยู่ที่อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี และตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง มีปริมาณก๊าซสำรอง 500,000-700,000 ล้านลูกบาศก์ฟุต และมีการต่อท่อระยะทาง 63 กม. เพื่อนำมาผลิตก๊าซที่ตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง มีกำลังการผลิต 70 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน

3. แหล่งแร่ที่สำคัญของจังหวัดขอนแก่น คือ แร่โพแทช หมายถึง แร่ที่มีธาตุโพแทสเซียม (K) เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ แร่โพแทชที่เกิดร่วมกับเกลือหินในประเทศไทยมี 2 ชนิดใหญ่ ๆ ได้แก่

3.1 แร่ซิลไวต์ (Sylvite : KCl) ซึ่งมีธาตุโพแทสเซียมสูงถึงร้อยละ 52.4 มีสีขาว ขาวขุ่น หรือใส

3.2 แร่คาร์นัลไลต์ (Carnallite : $KMgCl_3H_2O$) ประกอบด้วยโพแทสเซียมคลอไรด์ (KCl) ร้อยละ 26.87 และแมกเนเซียมคลอไรด์ ($MgCl_2$) ร้อยละ 34.3

แร่โพแทชที่พบในจังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่จะเป็นแร่คาร์นัลไลต์ มีความหนาเฉลี่ย 25.88 เมตร ที่ระดับความลึกประมาณ 200-300 เมตร พบได้ในบริเวณพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านฝาง และอำเภอทางตอนใต้ของจังหวัด แร่คาร์นัลไลต์ของจังหวัดขอนแก่น มีปริมาณที่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ ประมาณ 27,800 ล้านเมตริกตัน และแร่ซิลไวต์มีปริมาณที่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ประมาณ 580 ล้านเมตริกตัน

การไฟฟ้า มีแหล่งผลิตไฟฟ้าที่สำคัญ คือ โรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ และโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมน้ำพอง กำลังผลิต 25.2 เมกกะวัตต์ และ 737 เมกกะวัตต์ตามลำดับ สถานะการใช้ไฟฟ้าของจังหวัดขอนแก่น 460,878 ครัวเรือน มีไฟฟ้าใช้แล้ว 441,743 ครัวเรือน เป็นร้อยละที่มีไฟฟ้าใช้ 95.85

1.3.2 คุณภาพสิ่งแวดล้อม

1) **ขยะมูลฝอย** ปริมาณขยะมูลฝอยในจังหวัดขอนแก่นประมาณ 1,040 ตันต่อวัน หรือประมาณ 366,634 ตันต่อปี โดยมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยเฉลี่ยประมาณ 0.57 กก./คน-วัน แบ่งตามเขตพื้นที่ ดังนี้

1. เทศบาลนครขอนแก่น มีอัตราการเกิดมูลฝอยประมาณ 1 กก./คน-วัน
2. เทศบาลเมือง มีอัตราเกิดมูลฝอยเฉลี่ยประมาณ 0.73 กก./คน-วัน
3. เทศบาลตำบล มีอัตราเกิดมูลฝอยเฉลี่ยประมาณ 0.68 กก./คน-วัน
4. องค์การบริหารส่วนตำบล มีอัตราเกิดมูลฝอยเฉลี่ยประมาณ 0.43 กก./คน-วัน

โดยมีขยะอันตราย ประมาณร้อยละ 0.33 ของขยะทั้งหมด

การกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของจังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันมีระบบกำจัด จำนวน 7 แห่ง รองรับขยะได้จำนวน 328 ตันต่อวัน หรือคิดเป็นร้อยละ 32.66 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดของจังหวัด

1. ศูนย์กำจัดขยะเทศบาลเมืองเมืองพล มีพื้นที่ 71 ไร่ ตั้งอยู่บ้านโคกกุง ตำบลหนองแวงโสภนพระ อำเภอพล รองรับปริมาณขยะมูลฝอย 34 ตันต่อวัน โดยปริมาณของเทศบาลเมืองเมืองพล จำนวน 22 ตันต่อวัน และท้องถิ่นใกล้เคียง 10 แห่ง จำนวน 12 ตันต่อวัน

2. ศูนย์กำจัดขยะเทศบาลเมืองบ้านไผ่ มีพื้นที่ 65 ไร่ ตั้งอยู่ตำบลหินตั้ง อำเภอบ้านไผ่ รองรับปริมาณขยะ 37 ตันต่อวัน โดยปริมาณขยะของเทศบาลเมืองบ้านไผ่ 20 ตันต่อวัน และท้องถิ่นใกล้เคียงอีก 9 แห่ง ปริมาณขยะ 17 ตัน

3. ศูนย์กำจัดขยะเทศบาลเมืองชุมแพ มีพื้นที่ 40 ไร่ ตั้งอยู่บ้านหนองไผ่เหนือ ตำบลหนองไผ่ อำเภอชุมแพ รองรับปริมาณขยะ 27 ตันต่อวัน

4. ศูนย์กำจัดขยะเทศบาลตำบลเขาสวนกวาง เทศบาลตำบลน้ำพองและองค์การบริหารส่วนตำบลคำม่วง มีพื้นที่ 21 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตตำบลคำม่วง อำเภอเขาสวนกวาง รองรับปริมาณขยะ 7 ตันต่อวัน โดยปริมาณขยะของเทศบาลตำบลเขาสวนกวาง 3 ตันต่อวัน และเทศบาลตำบลน้ำพอง 4 ตันต่อวัน

5. ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลหนองโก มีพื้นที่ 24 ไร่ ตั้งอยู่บ้านบะแต ตำบลหนองโก อำเภอกระนวน รองรับปริมาณขยะ 12 ตันต่อวัน

6. ศูนย์กำจัดขยะเทศบาลตำบลท่าพระ มีพื้นที่ 5 ไร่ ใช้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท่าพระรองรับปริมาณขยะ 11 ตันต่อวัน โดยปริมาณขยะของเทศบาลตำบลท่าพระ 7 ตันต่อวัน

7. ศูนย์กำจัดขยะเทศบาลนครขอนแก่น ตั้งอยู่บ้านคำบอน กม.17 ตำบลโนนท่อน อำเภอเมืองขอนแก่น เนื้อที่ 98 ไร่ห่างจากเทศบาล 17.5 กิโลเมตร ใช้ประโยชน์ตั้งแต่ปี 2511 เป็นต้นมา โดยเทศบาลนครขอนแก่น ใช้งานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง โดยปริมาณขยะของเทศบาลนครขอนแก่นประมาณ 200 ตันต่อวัน ในปัจจุบันได้มีการฝังกลบขยะเต็มพื้นที่ฝังกลบแล้ว

สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนจังหวัดขอนแก่น

1. ปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย ของประชาชนจากการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล

2. ปัญหาการขาดแคลนสถานที่กำจัดขยะ เนื่องจากการจัดหาสถานที่แห่งใหม่จะต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้ยังขาดการวางแผนการจัดการความร่วมมือกัน ในการจัดตั้งศูนย์จัดการขยะร่วมกันทำให้ไม่คุ้มทุน

3. ปัญหาด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ สำหรับการจัดการขยะไม่เพียงพอ

4. ปัญหาการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะ ไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการดำเนินการ (ที่มา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 ปี 2554)

2) **มลพิษทางน้ำ** จังหวัดขอนแก่นอยู่ในเขตพื้นที่ 5 ลุ่มน้ำ คือ ลุ่มน้ำเชิญ ลุ่มน้ำพอง ลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำห้วยแอก และลุ่มน้ำลำพั้งชู โดยเขตที่มีการใช้ประโยชน์จากแม่น้ำจะอยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำพองมากที่สุด รองลงมาคือ ลุ่มน้ำชี โดยจะใช้ประโยชน์ทั้งด้านเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม ดังนั้นปัญหาที่พบบ่อยอยู่เสมอคือปัญหาน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ในเขตลำน้ำพอง

จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในลำน้ำสำคัญ 3 สาย คือ ลำน้ำชี ลำน้ำพอง ลำน้ำเชิญ จำนวน 20 สถานี ปี 2553 พบว่า คุณภาพน้ำอยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 7 คุณภาพพอใช้ ร้อยละ 53 และคุณภาพเสื่อมโทรมร้อยละ 40

คุณภาพน้ำในลำน้ำสายหลักของจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ แม่น้ำพอง ชี และชีวิน ในช่วงฤดูแล้งคุณภาพน้ำค่อนข้างเสื่อมโทรมกระทบต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ และการอุปโภคบริโภคของประชาชน โดยเฉพาะคุณภาพในแม่น้ำชีช่วงที่ไหลผ่านอำเภอชนบท อำเภอมัญจาคีรี และอำเภอเมือง บริเวณตำบลท่าพระ มีค่าการนำไฟฟ้าสูงเนื่องจากเกิดการชะล้างจากพื้นที่ดินเค็ม นอกจากนี้ การขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็วทำให้มีการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ โดยมีได้ผ่านการบำบัด ทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติมีคุณภาพเสื่อมโทรม ได้แก่ ลำห้วยจิกในพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ ลำห้วยพระคือและบึงหนองโคตรในพื้นที่อำเภอเมือง เป็นต้น

สำหรับลำน้ำพอง ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก เช่น โรงงานผลิตเยื่อกระดาษ โรงงานน้ำตาล โรงงานผลิตสุรา และโรงงานผลิตแอลกอฮอล์ เป็นต้น และการขยายตัวของ การเลี้ยงปลาในกระชังเป็นจำนวนมาก ส่งผลกระทบทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมในช่วงฤดูแล้ง และเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างสถานประกอบการและกลุ่มผู้เลี้ยงปลาในกระชัง เป็นประจำ (ที่มา :สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น)

3) มลพิษทางอากาศและเสียง จากการตรวจสอบคุณภาพอากาศในบรรยากาศ ณ สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ บริเวณที่ทำการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ขอนแก่น) เขตเทศบาลนครขอนแก่น ปี 2551-2554 ณ เดือนสิงหาคม พบว่า คุณภาพอากาศในบรรยากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2538) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพในบรรยากาศทั่วไป (ที่มา : สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ 2554)

1.4 โครงสร้างและระบบบริการขั้นพื้นฐาน

1.4.1 การคมนาคม

1) ทางรถยนต์ มีทางหลวงแผ่นดิน 7 สาย พาดผ่าน

ทางหลวงหมายเลข 2 จากสระบุรี-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย

ทางหลวงหมายเลข 12 จากขอนแก่น - เพชรบูรณ์

ทางหลวงหมายเลข 23 แยกจากหมายเลข 2 ผ่านอำเภอบ้านไผ่ - มหาสารคาม

ทางหลวงหมายเลข 201 เชื่อมขอนแก่น - ชัยภูมิ - เลย

ทางหลวงหมายเลข 207 เชื่อมขอนแก่น - บุรีรัมย์

ทางหลวงหมายเลข 208 เชื่อมขอนแก่น - มหาสารคาม

ทางหลวงหมายเลข 209 เชื่อมขอนแก่น - กาฬสินธุ์

2) ทางรถไฟ จากกรุงเทพฯ ถึงหนองคาย ขนานกับทางหลวงหมายเลข 2 หรือถนนมิตรภาพ ผ่านอำเภอในเขตพื้นที่ คือ อำเภอพล บ้านไผ่ บ้านแฮด เมืองขอนแก่น น้ำพอง และอำเภอเขาสวนกวาง

ตารางที่ 25 แสดงตารางเดินรถไฟจังหวัดขอนแก่น

เที่ยวขึ้น(กรุงเทพฯ-ขอนแก่น)						เที่ยวลง(ขอนแก่น-กรุงเทพฯ)					
ขบวนรถ	ต้นทาง		ขอนแก่น	ปลายทาง		ขบวนรถ	ต้นทาง		ขอนแก่น	ปลายทาง	
	ชื่อสถานี	เวลาออก		ชื่อสถานี	เวลาถึง		ชื่อสถานี	เวลาออก		ชื่อสถานี	เวลาถึง
ด77	กรุงเทพฯ	18.30	04:11	หนองคาย	05.05	ท416	อุดรธานี	05:50	07:52	นครราชสีมา	11:15
ด69	กรุงเทพฯ	20.00	05:05	หนองคาย	08.25	ด76	หนองคาย	06:00	08:36	กรุงเทพฯ	17:10
ร133	กรุงเทพฯ	20:45	06:07	หนองคาย	09:45	ท432	ขอนแก่น	13:38	13:38	ชุมทางแก่งคอย	20:15
ท415	นครราชสีมา	06.02	09:40	หนองคาย	12.30	ท418	หนองคาย	12.50	15:46	นครราชสีมา	19.25
ท431	ชุมทางแก่งคอย	05:00	11:20	ขอนแก่น	11:20	ด78	อุดรธานี	18:40	20:09	กรุงเทพฯ	05:00
ด75	กรุงเทพฯ	08.20	16:20	อุดรธานี	18.10	ด70	หนองคาย	18:20	21:03	กรุงเทพฯ	06:25
ท417	นครราชสีมา	15:00	18:25	อุดรธานี	20:50	ร134	หนองคาย	19:15	22:14	กรุงเทพฯ	08:00

* ดพ= [รถด่วนพิเศษ](#) / ค= [รถด่วน](#) / ร= [รถเร็ว](#) / ธ= [รถธรรมดา](#) / ช= [รถชานเมือง](#) / พช= [รถพิเศษชานเมือง](#) / ท= [รถท้องถิ่น](#) / น= [รถนำเที่ยว](#) / ส= [รถสินค้า](#)

ที่มา : การรถไฟแห่งประเทศไทย 2555

3) **ทางอากาศ** มีท่าอากาศยานพาณิชย์ของกรมการบินพาณิชย์ 1 แห่ง ห่างจากตัวเมือง 8 กม. ขนาดพื้นที่ 1,113 ไร่ อาคารรองรับผู้โดยสารได้ 1,000 คน ขนาดทางวิ่ง (RUNWAY) 45×3,050 เมตร มี 2 ทางวิ่ง โดยเปิดเส้นทางกรุงเทพฯ - ขอนแก่น - กรุงเทพฯ ใช้เวลาเดินทางประมาณ 55 นาที วันละ 8 เที่ยวบิน

ตารางที่ 26 แสดงตารางเที่ยวบินจังหวัดขอนแก่น

สายการบินไทยจำกัด

กรุงเทพฯ สุวรรณภูมิ (BKK) - ขอนแก่น (KKC)			
วัน	เที่ยวบิน	ออกเวลา	ถึงเวลา
ทุกวัน	TG040	07:00	07:55
ทุกวัน	TG042	10:35	11:30
ทุกวัน	TG046	18:20	19:15

ขอนแก่น (KKC) - กรุงเทพฯ สุวรรณภูมิ (BKK)			
วัน	เที่ยวบิน	ออกเวลา	ถึงเวลา
ทุกวัน	TG041	08:30	09:35
ทุกวัน	TG043	12:00	13:00
ทุกวัน	TG047	20:00	21:00

สายการบินไทยสมายล์

กรุงเทพฯ ดอนเมือง (BKK) - ขอนแก่น (KKC)			
วัน	เที่ยวบิน	ออกเวลา	ถึงเวลา
ทุกวัน	WE0050	06:25	07:20
ทุกวัน	WE0054	13:40	14:35
ทุกวัน	WE0058	16:30	17:25

ขอนแก่น (KKC) - กรุงเทพฯ ดอนเมือง (BKK)			
วัน	เที่ยวบิน	ออกเวลา	ถึงเวลา
ทุกวัน	WE0051	08:00	08:55
ทุกวัน	WE0055	15:05	16:00
ทุกวัน	WE0059	17:55	18:50

สายการบินแอร์เอเชีย

กรุงเทพฯ ดอนเมือง (BKK) - ขอนแก่น (KKC)			
วัน	เที่ยวบิน	ออกเวลา	ถึงเวลา
ทุกวัน	FD3250	07:00	08:00
ทุกวัน	FD3254	12:30	13:20
ทุกวัน	FD3256	16:40	17:35
ทุกวัน	FD3258	19:20	20:15

ขอนแก่น (KKC) - กรุงเทพฯ ดอนเมือง (BKK)			
วัน	เที่ยวบิน	ออกเวลา	ถึงเวลา
ทุกวัน	FD3251	08:25	09:20
ทุกวัน	FD3255	13:45	14:35
ทุกวัน	FD3257	18:25	19:25
ทุกวัน	FD3259	20:40	21:35

สายการบินนกแอร์

กรุงเทพฯ ดอนเมือง (BKK) - ขอนแก่น (KKC)			
วัน	เที่ยวบิน	ออกเวลา	ถึงเวลา
ทุกวัน	DD9806	06:30	07:25
ทุกวัน	DD9814	11:05	11:55
ทุกวัน	DD9820	18:30	19:25

ขอนแก่น (KKC) - กรุงเทพฯ ดอนเมือง (BKK)			
วัน	เที่ยวบิน	ออกเวลา	ถึงเวลา
ทุกวัน	DD9807	08:00	08:55
ทุกวัน	DD9815	12:25	13:10
ทุกวัน	DD9821	20:05	21:00

ที่มา : บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) 2558

สายการบินกานต์แอร์

เชียงใหม่ (CMI) - ขอนแก่น (KKC)			
วัน	เที่ยวบิน	ออกเวลา	ถึงเวลา
ทุกวัน	KB8325	13:30	14:50
อุตะเภ - ขอนแก่น			
วัน	เที่ยวบิน	ออกเวลา	ถึงเวลา
ทุกวัน	KB5323	11:30	12:45

ขอนแก่น (KKC) - เชียงใหม่ (CMI)			
วัน	เที่ยวบิน	ออกเวลา	ถึงเวลา
ทุกวัน	KB8326	15:30	16:50
ขอนแก่น - อุตะเภ			
วัน	เที่ยวบิน	ออกเวลา	ถึงเวลา
ทุกวัน	KB5324	13.15	14:30

1.4.2 การสื่อสารและโทรคมนาคม

1) ไปรษณีย์โทรเลข มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข จำนวน 27 แห่ง แยกเป็นประเภทรับฝาก (ปทฝ.) 3 แห่ง และประเภทรับ-จ่าย (ปทจ.) 24 แห่ง

2) โทรศัพท์ เป็นที่ตั้งของสำนักงานเขตโทรศัพท์ภูมิภาคที่ 2 มีชุมสายที่มีเขตปฏิบัติงานในจังหวัดขอนแก่น 8 แห่ง คือ

1. อำเภอเมืองขอนแก่น 1 ครอบคลุมพื้นที่พระยืน ท่าพระ ถนนเหล่าธานี
2. อำเภอเมืองขอนแก่น 2 ครอบคลุมพื้นที่บ้านฝาง บ้านทุ่ม โคนสี สีลา ดอนยาง
3. อำเภอบ้านไผ่ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ ชนบท มัญจาคีรี เปือยน้อย โคนโพธิ์ไชย
4. อำเภอบ้านแฮด ครอบคลุมพื้นที่บ้านแฮด โนนศิลา โนนสมบูรณ์
5. อำเภอพล ครอบคลุมพื้นที่พล แวงใหญ่ หนองสองห้อง แวงน้อย ท่านางแนว
6. อำเภอชุมแพ ครอบคลุมพื้นที่ชุมแพ สีชมพู โนนหัน ภูผาม่าน นาจาน
7. อำเภอน้ำพอง ครอบคลุมพื้นที่น้ำพอง เขาสวนกวาง อุบลรัตน์ บ้านขาม
8. อำเภอกระนวน ครอบคลุมพื้นที่กระนวน ชำสูง หนองเรือ ภูเวียง ดอนโมง หนองแก หนองนาคำ

หมายเลขที่เปิดใช้แล้ว 70,553 เลขหมาย เลขหมายที่มีผู้เช่า จำนวน 50,995 เลขหมาย เฉลี่ย 6.64 เลขหมายต่อประชากร 100 คน

3) วิทยุและโทรทัศน์ มีสถานีวิทยุกระจายเสียง จำนวน 13 สถานี นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 และสถานีถ่ายทอดผ่านดาวเทียมของสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ช่อง 5 และ Thai PBS

4) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จำนวน 13 ฉบับ ประกอบด้วย ขอนแก่นนิวส์ อีสานนิวส์ สยามนิวส์ อีสานโพสต์ แสงสุริยะ เสียงอีสาน วิคตีมิเรอร์ อีสานรีวิว ไทยเสรี ข่าวอีสาน โฟกัสมิเรอร์ อีสานพีชวิค และตะวันนิวส์

1.4.3 สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

1) การไฟฟ้า มีแหล่งผลิตไฟฟ้าที่สำคัญ คือ โรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ และ โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมน้ำพอง กำลังผลิต 25.2 เมกกะวัตต์ และ 710 เมกกะวัตต์ตามลำดับ สถานะการใช้ ไฟฟ้าของจังหวัดขอนแก่น 478,919 ครัวเรือน มีไฟฟ้าใช้แล้ว 464,286 ครัวเรือน เป็นร้อยละที่มีไฟฟ้าใช้ 96.94

ตารางที่ 27 แสดงข้อมูลการใช้ไฟฟ้า จังหวัดขอนแก่น

อำเภอ	จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า (ราย)	ปริมาณการใช้ไฟฟ้า (หน่วย)	มูลค่าการใช้ไฟฟ้า (บาท)
เมืองขอนแก่น	134,443	96,434,338.91	343,310,734.94
บ้านฝาง	16,105	3,659,808.67	13,040,054.23
พระยืน	8,753	1,749,170.72	5,841,022.55
หนองเรือ	25,807	5,407,359.39	19,738,242.39
ชุมแพ	25,837	8,510,547.56	32,416,584.58
สีชมพู	17,971	2,158,302.30	7,801,087.43
น้ำพอง	27,356	14,604,994.64	50,931,343.22
อุบลรัตน์	13,757	2,193,358.52	7,602,180.59
กระนวน	20,370	4,099,072.04	13,835,254.74
บ้านไผ่	30,192	8,665,197.82	30,267,270.04
เปือยน้อย	5,413	601,511.88	2,047,228.83
พล	21,921	5,342,993.23	18,711,437.64
แวงใหญ่	6,508	782,697.44	2,617,839.52
แวงน้อย	10,481	1,236,666.99	4,134,023.86
หนองสองห้อง	18,055	2,255,834.05	8,299,128.90
ภูเวียง	21,666	3,007,354.31	10,709,109.43
มัญจาคีรี	18,039	2,675,183.08	9,653,121.73
ชนบท	11,996	2,011,566.40	6,731,159.37
เขาสวนกวาง	7,110	1,141,360.10	3,867,286.33
ภูผาม่าน	9,432	1,864,689.78	6,968,805.37
ซำสูง	5,212	791,849.82	2,628,922.76
โคกโพธิ์ไชย	5,976	773,373.95	2,579,447.65
หนองนาคำ	5,340	707,714.67	2,442,254.87
บ้านแฮด	6,835	2,074,647.78	7,266,542.04
โนนศิลา	2,030	255,658.04	927,203.71
รวม	150,548	97,207,712.86	368,889,999.88

ที่มา : สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดขอนแก่น เดือนตุลาคม 2555

2) การประปา การประปา มีสำนักงานประปาอยู่ในพื้นที่ จำนวน 9 แห่ง ให้บริการจ่ายน้ำประปา 8 แห่ง ได้แก่ สำนักงานประปาขอนแก่น บ้านไผ่ ชุมแพ น้ำพอง ชนบท กระนวน หนองเรือ และเมืองพล จำนวนผู้ใช้น้ำรวม 152,252 ราย กำลังการผลิตที่ใช้งาน 209,064 ลูกบาศก์เมตร/วัน ปริมาณน้ำผลิต 5,575,999 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำผลิตจ่าย 5,040,479 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำจำหน่าย 3,560,284 ลูกบาศก์เมตร

ตารางที่ 28 แสดงข้อมูลการใช้น้ำประปา จังหวัดขอนแก่น

รายการ	ขอนแก่น	บ้านไผ่	ชนบท	กระนวน	พล	ชุมแพ	หนองเรือ	น้ำพอง	รวม
จำนวนผู้ใช้น้ำทั้งหมด (ราย)	84,005	11,838	11,534	10,199	8,337	14,236	7,124	15,318	162,591
กำลังผลิตที่ใช้งาน (ลบ.ม./วัน)	139,200	10,800	10,800	10,080	10,800	18,480	10,920	9,168	220,248
ปริมาณน้ำผลิต (ลบ.ม.)	3,670,695	305,124	294,814	109,170	201,321	436,136	181,092	405,738	5,604,090
ปริมาณน้ำผลิตจ่าย (ลบ.ม.)	3,506,768	296,979	282,343	107,970	195,981	421,601	170,826	269,866	5,252,334
ปริมาณน้ำจำหน่าย(ลบ.ม.)	2,274,825	235,113	207,658	53,883	141,450	281,638	129,968	285,289	3,609,824

ที่มา : สำนักงานประปาเขต 6 ขอนแก่น 2559

1.5 การเมืองการปกครอง

จังหวัดขอนแก่น มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 คน ตามการกำหนดเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น 10 เขต ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 128 ตอนที่ 19 ก วันที่ 24 มีนาคม 2554 ดังแสดงตามตารางที่ 29

ตารางที่ 29 การกำหนดเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น

เขตเลือกตั้ง	จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	พื้นที่
เขต 1	1	อำเภอเมืองขอนแก่น (เฉพาะเทศบาลนครขอนแก่น เทศบาลตำบลเมืองเก่า เทศบาลตำบลบ้านเป็ด และตำบลแดงใหญ่)
เขต 2	1	1. อำเภอเมืองขอนแก่น (เฉพาะเทศบาลตำบลบ้านทุ่ม เทศบาลตำบลพระลับ เทศบาลตำบลหนองต๋ม เทศบาลตำบลท่าพระ ตำบลโคกสี ตำบลบึงเนียม ตำบลบ้านหว้า ตำบลดอนช้าง ตำบลดอนหัน ตำบลศิลา และตำบลท่าพระ) 2.อำเภอชำสูง

เขตเลือกตั้ง	จำนวนสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร	พื้นที่
เขต 3	1	1. อำเภอน้ำพอง 2. อำเภอกระนวน
เขต 4	1	1. อำเภอเมืองขอนแก่น (เฉพาะเทศบาลตำบล บ้านค้อ เทศบาลตำบลสำราญ เทศบาลตำบล โนนท่อน และเทศบาลตำบลสาวะถี) 2. อำเภอเขาสมบกวาง 3. อำเภออุบลรัตน์ 4. อำเภอบ้านฝาง
เขต 5	1	1. อำเภอหนองนาคำ 2. อำเภอภูเวียง 3. อำเภอเวียงเก่า 4. อำเภอสีชมพู (ยกเว้นตำบลนาจาน ตำบลซำยาง ตำบลภูห่าน และตำบลหนองแดง)
เขต 6	1	1. อำเภอชุมแพ 2. อำเภอภูผาม่าน 3. อำเภอสีชมพู (เฉพาะตำบลนาจาน ตำบล ซำยาง ตำบลภูห่าน และตำบลหนองแดง)
เขต 7	1	1. อำเภอหนองเรือ 2. อำเภอมีชัยบุรี
เขต 8	1	1. อำเภอพล 2. อำเภอแวงน้อย 3. อำเภอแวงใหญ่ 4. อำเภอโคกโพธิ์ไชย
เขต 9	1	1. อำเภอหนองสองห้อง 2. อำเภอโนนศิลา 3. อำเภอชนบท 4. อำเภอเปือยน้อย
เขต 10	1	1. อำเภอบ้านไผ่ 2. อำเภอบ้านแฮด 3. อำเภอพระยืน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น

1.6 เศรษฐกิจจังหวัด

1.6.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดขอนแก่น

➢ จังหวัดขอนแก่นมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ในปี 2558 จังหวัดขอนแก่น มีรายได้ประชากรต่อคนต่อปี เท่ากับ 107,065 ขยายตัวร้อยละ 12.5 จากที่ขยายตัวร้อยละ 0.5 ในปีที่ผ่านมา ดังแสดงตามตารางที่ 30

ตารางที่ ๓๐ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวม ตามราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดขอนแก่น

พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๕ (หน่วย:ล้านบาท)

สาขาการผลิต	2550 (2007)	2551 (2008)	2552 (2009)	2553 (2010)	2554 (2011)	2555 (2012)
ภาคเกษตร	12,643	13,027	15,767	17,563	17,673	16,362
สาขาเกษตรกรรมการล่าสัตว์และการป่าไม้	11,875	12,375	14,974	16,748	16,833	15,967
สาขาประมง	768	652	793	814	840	395
ภาคนอกเกษตร	102,986	112,512	125,410	133,044	137,599	141,421
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	1,417	1,432	1,460	1,297	1,402	1,316
การผลิตอุตสาหกรรม						
สาขาไฟฟ้า ประปา และ โรงแยกก๊าซ	43,635	50,528	54,492	60,167	60,976	53,132
สาขาก่อสร้าง	2,069	2,077	2,489	2,589	2,580	3,900
สาขาการขายส่งการขายปลีก	6,613	5,611	8,692	8,208	7,222	6,767
สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	111,669	11,889	13,547	14,610	15,056	24,345
สาขาการขนส่งสถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	1,360	1,531	1,621	1,873	2,085	1,100
สาขาตัวกลางทางการเงิน	3,329	3,280	3,719	3,402	3,686	1,871
สาขาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์	5,066	5,225	5,511	5,642	6,408	11,587
สาขาการบริหารราชการ	5,346	7,414	8,961	8,313	8,396	10,891
สาขาการศึกษา	7,037	6,503	6,627	7,600	8,418	8,376
สาขาการบริการด้านสุขภาพและสังคม	1,855	12,705	13,618	14,440	15,824	12,075
สาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	2,555	3,056	3,307	3,702	4,188	5,110
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	965	1,057	1,121	1,087	1,226	722
ดัชนีราคาผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	70	204	246	112	130	227
(บาท)						
จำนวนประชากร (1,000 คน)	115,629	125,539	141,177	150,606	55,272	157,783
	161,962	66,934	74,989	79,639	81,884	107,065
	1,866	1,876	1,883	1,891	1,896	1,741

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.6.2 อุตสาหกรรม

สาขาอุตสาหกรรมของจังหวัดขอนแก่น มีการขยายตัวในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่อง และเพิ่ม ความสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดมากขึ้นเป็นลำดับ ประเภทของอุตสาหกรรมก็ได้เริ่มปรับเปลี่ยนจาก อุตสาหกรรมเกษตร มาเป็นอุตสาหกรรมวิศวกรรม แม้จะมีโรงงานขนาดใหญ่อยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่ยังเป็น อุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลางที่มีการจ้างแรงงานในท้องถิ่นสูง โดยข้อมูลถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557 มีโรงงานที่จดทะเบียนประกอบกิจการ จำนวน 4,172 แห่ง เงินทุนมีจำนวน 106,525 ล้านบาท การจ้างงาน 55,963 คน ดังแสดงตามตารางที่ 31

ตารางที่ 31 แสดงสถิติจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมแยกตามหมวดอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2557

ที่	รายการ	จำนวน	เงินลงทุน (บาท)	การจ้างงาน		รวม
				ชาย	หญิง	
1	อุตสาหกรรมการเกษตร	2,762	3,066,142,513	4,144	2,315	6,459
2	อุตสาหกรรมอาหาร	174	5,644,028,182	2,201	830	3,031
3	อุตสาหกรรมเครื่องตี	18	18,589,082,420	1,202	965	2,167
4	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	41	2,046,904,200	2,043	6,785	8,828
5	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย	20	336,968,500	959	3,253	4,212
6	อุตสาหกรรมเครื่องหนัง	6	378,323,000	705	2,348	3,053
7	อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	65	481,185,225	1,031	412	1,443
8	อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	53	309,617,195	873	283	1,156
9	อุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	14	22,503,855,000	1,113	446	1,559
10	อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์	24	152,239,000	183	79	262
11	อุตสาหกรรมการเคมี	30	683,390,286	335	204	539
12	อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	12	381,317,000	133	20	153
13	อุตสาหกรรมยาง	22	70,652,000	248	58	306
14	อุตสาหกรรมพลาสติก	38	923,658,098	848	758	1,606
15	อุตสาหกรรมโลหะ	233	8,130,306,290	2,233	1,740	3,973
16	อุตสาหกรรมโลหะ	2	6,000,000	50	0	50
17	อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ	227	1,637,993,775	1,562	207	1,769
18	อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล	109	478,261,902	1,229	246	1,475
19	อุตสาหกรรมไฟฟ้า	15	4,486,855,000	3,006	1,906	4,912
20	อุตสาหกรรมขนส่ง	178	6,821,721,892	3,056	826	3,882
21	อุตสาหกรรมอื่นๆ	129	29,397,073,297	2,569	1,156	3,725
รวม		4,172	106,525,574,775	29,723	24,837	54,560

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น

1.6.3 ด้านเกษตรกรรม

การเกษตรเป็นอาชีพหลักของจังหวัดขอนแก่น มีประชากรในชนบทจำนวน 1,320,061 คน คิดเป็นร้อยละ 75.8 ของประชากรทั้งจังหวัด โดยมีครอบครัวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 55.27 ของครอบครัวทั้งหมด มีพื้นที่การเกษตร 4,369,043 ไร่ (ร้อยละ 64.19 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอยู่ในเขตชลประทาน 757,542 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 13.14 ของพื้นที่การเกษตร หรือร้อยละ 8 ของพื้นที่จังหวัด) จำนวนคนทำงานภาคเกษตร 324,879 คน โดยแยกเป็น 3 ด้าน คือ

1) ด้านกลีกรม

ด้านพืช พืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้หลักให้แก่เกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง และ ถั่วเหลือง

ตารางที่ 32 แสดงข้อมูลการผลิต ปี พ.ศ.2558

รายการ	พื้นที่เพาะปลูก(ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตต่อพื้นที่เก็บเกี่ยว(กก./ไร่)
(1) ข้าว			
- ข้าวนาปรัง	261,401	136,451	522
- ข้าวนาปี	2,599,353	902,545,326	401.44
(2) อ้อยโรงงาน	410,358	4,587,830	11,180.067
(3) มันสำปะหลังโรงงาน	266,063	661,024	2,924
(4) ถั่วเหลือง	32,197	8,285	257
(5) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	838.75	517.36	-
(6) ถั่วเขียว	1,493	116	78
(7) ถั่วลิสง	4,092	988	241
(8) ยางพารา	47,604		
- เปิดกรีดยางได้	12,208	2,613	214

2) ด้านปลุสสัตว์

สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ คือ โคนม และโคเนื้อ เลี้ยงมากในเขตอำเภอพล และบ้านไผ่ ส่วนกระปือ มีเลี้ยงในอำเภอเมือง และภูเวียง สำหรับการเลี้ยงสุกร เลี้ยงมากที่อำเภอบ้านไผ่ และอำเภอเมือง ดังแสดงตามตารางที่ 33

ตารางที่ 33 แสดงข้อมูลด้านปลุสสัตว์ ปี พ.ศ.2558,,

ที่	ประเภท	จำนวน (ตัว)	หมายเหตุ
1.	โคนม	16,741	*ปริมาณเปิดไข่ได้ปีละ160-170ฟอง:ปี เปิดเนื้อ เลี้ยง 6 สัปดาห์ขึ้นไป
2.	โคเนื้อ	212,520	
3.	ไก่ไข่	6,192,482	
4.	เปิดไข่	551,125	
5.	กระปือ	27,746	
6.	สุกร	140,561	
7.	ไก่เนื้อ	-	
8.	เปิดเนื้อ	551,125	
9.	ไก่พื้นเมือง	-	

ที่มา : ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปี 2558 สำนักงานปลุสสัตว์จังหวัดขอนแก่น

3) ด้านการประมง

มีผู้เลี้ยงปลาจำนวน 43,484 ราย แยกเป็นเลี้ยงในบ่อดิน 66,038 บ่อ จำนวน 42,040 ราย เลี้ยงในกระชัง 2,548 กระชัง จำนวน 187 ราย เลี้ยงในบ่อซีเมนต์ 1,385 บ่อ จำนวน 1,185 ราย เลี้ยงในนาข้าว 72 แปลง จำนวน 72 ราย และมีผู้เลี้ยงจระเข้ จำนวน 31 ราย จำนวนจระเข้ที่เลี้ยง 2,142 ตัว (ที่มา: สำนักงานประมงจังหวัดขอนแก่น 2555)

1.6.4 ด้านการเงินการธนาคาร

จังหวัดขอนแก่นมีธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสถาบันการเงินพิเศษของรัฐ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และสถาบันการเงินทั้งสิ้น 168 แห่ง ซึ่งจากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย ปริมาณเงินฝากธนาคารพาณิชย์คงค้าง ณ สิ้นเดือน มกราคม 2559 มียอดค้าง 665.1 พันล้านบาท มียอดเงินรับฝาก 88,441 ล้านบาท ขยายตัวจากเดือนเดียวกันปีที่แล้วร้อยละ 3.6 ชะลอลงจากเดือนที่แล้วขยายตัวร้อยละ 6.5 ตามการชะลอลงของเงินฝากออมทรัพย์ และเงินฝากประจำ เงินเบิกเกินบัญชี (O.D.) 18,703 ล้านบาท เนื่องจากผู้ฝากเงินหันไปลงทุนในรูปแบบอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่ามากขึ้น ในขณะที่เงินฝากกระแสรายวันหดตัวจากเดือนเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ 121.9 และปรับตัวลดลงจากเดือนธันวาคมที่ขยายตัว ร้อยละ 128.9 หน่วยครัวเรือน บัตรเงินฝาก 826 ล้านบาท เท่ากับ เงินให้กู้ 102,031 ล้านบาทรวมบัญชีออมทรัพย์ 51,544 ล้านบาท

1.6.5 การค้าและบริการ

ปี 2555 มีนิติบุคคลจดทะเบียน 608 ราย ทุนจดทะเบียน 2,215.38 ล้านบาท โดยมีนิติบุคคลจดทะเบียนที่ยังคงอยู่ทั้งสิ้น 41,474 แห่ง

(ที่มา : สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดขอนแก่น 2555)

มีโรงแรม 188 แห่ง ห้องพัก 6,476 ห้อง มีศูนย์การค้าขนาดใหญ่ 10 แห่ง และขนาดกลาง 23 แห่ง โรงภาพยนตร์ 21 โรง สถานบริการ 65 แห่ง

(ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น 2555)

1.7 งานประเพณีสำคัญ และแหล่งท่องเที่ยว

1.7.1 งานประเพณี

“งานเทศกาลไหม ประเพณีผูกเสี่ยว และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น” ระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายนถึง 10 ธันวาคมของทุกปี เป็นงานเทศกาลประจำปี เป็นงานที่รวบรวมผ้าไหมที่สวยงามและคุณภาพดีของจังหวัดแล้ว ยังมี “พิธีผูกเสี่ยว” เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่มีมายาวนาน (เสี่ยว หมายถึง เพื่อนแท้ หรือเพื่อนตาย)

“งานสุดยอดประเพณีสงกรานต์อีสาน เทศกาลดอกคูน-เสียงแคน และถนนข้าวเหนียว” บริเวณริมบึงแก่นนคร และถนนข้าวเหนียว (ถนนศรีจันทร์) เทศบาลนครขอนแก่น ระหว่างวันที่ 13-15 เมษายนของทุกปี เป็นงานเทศกาลประจำปีที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศ และต่างประเทศ มีกิจกรรมการทำบุญตักบาตร การรดน้ำขอพรจากผู้สูงอายุ ขบวนแห่รถบุปผชาติ การละเล่นพื้นบ้าน และการเล่นสาดน้ำ โดยเฉพาะบริเวณถนนข้าวเหนียว (ถนนศรีจันทร์) ที่จัดให้เป็นเขตเล่นน้ำสงกรานต์ ปลอดภัยปลอดแอลกอฮอล์

“งานไหว้พระธาตุ” ณ พระธาตุขามแก่น วัดเจติยภูมิ อำเภอน้ำพอง ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 พระธาตุขามแก่น สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้าน คู่เมือง ตามตำนานเล่าว่าพระอรหันต์เมืองโมรีย์ อัญเชิญพระอังคารธาตุของพระพุทธเจ้า ไปบรรจุไว้ในพระธาตุพนม ครั้นเดินทางผ่านมาได้วางพระอังคารธาตุนตอมะขามใหญ่ที่ตายเมื่อเดินทางถึงพระธาตุพนม ทราบว่าได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุเรียบร้อยแล้ว จึงอัญเชิญพระอังคารธาตุกลับเส้นทางเดิม แล้วได้พบกับสิ่งมหัศจรรย์ คือ ตอมะขามที่ตายแล้วกลับผลิกิ่งก้าน จึงสร้างเจดีย์ครอบตอมะขาม พร้อมนำพระอังคารธาตุบรรจุไว้ใน “พระธาตุขามแก่น”

“งานศิลปะราตรี ปุชนิยาลัย ปราสาทเป็อยน้อย” งานแสดงแสง สี เสียง (MINI LIGHT & SOUND) ณ บริเวณปราสาทเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองปราสาท และเป็นการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น พร้อมกับการสืบสานประเพณีผูกเสี่ยว ซึ่งมีการจัดพิธีดังกล่าวในงานด้วย

“ประเพณีออกพรรษา ใต้ประทีปโคมไฟ และวิถีอีสาน” งานลอยกระทง หรือลอยประทีปโคมไฟ ในวันออกพรรษา ณ บริเวณบึงแก่นนคร เทศบาลนครขอนแก่น และบึงศรีฐาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

“ประเพณีตักบาตรเทโว นมัสการองค์พระใหญ่ ไหว้รอยพระพุทธบาท” เป็นการจำลองพุทธประวัติ โดยพระภิกษุจำนวนกว่า 500 รูป เดินจากบริเวณลานพระใหญ่บนยอดเขา ตามบันไดนาคลงมายังพื้นราบ ศาลาวัดพระพุทธบาทภูพาน อำเภออุบลรัตน์ สูง 1,049 ชั้น และทุกปีมีประชาชนกว่า 30,000 คน ร่วม ตักบาตรเทโวอาหารแห้ง และจตุปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งหลังจากเสร็จพิธีตักบาตรเทโวแล้ว จะมีการปล่อยโคมลมยักษ์ จุดตะไลยักษ์ เพื่อเฉลิมฉลอง เนื่องในช่วงเทศกาลออกพรรษาด้วย

1.7.2 แหล่งท่องเที่ยว

ศาลเจ้าเทพารักษ์หลักเมือง “ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง” ที่ตั้ง ถนนเทพารักษ์ เทศบาลนคร

ขอนแก่น เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นที่เคารพสักการะของชาวขอนแก่น ประดิษฐานอยู่หน้าศาลาสูโขใจ ถนนเทพารักษ์ ท่านเจ้าคุณปู่พระราชสารธรรมมุนี และหลวงธรรณัยพิณิจ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ได้ริเริ่มสร้างขึ้น โดยนำหลักศิลาจารึกจากโบราณสถานในท้องที่อำเภอชุมแพมาประกอบพิธีทางพุทธศาสนา ตั้งเป็นศาลหลักเมือง เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2499

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น ที่ตั้ง ถนนหลังศูนย์ราชการ อำเภอเมืองขอนแก่น

เป็นที่เก็บรวบรวม และจัดแสดงโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุอันมีค่า ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยประวัติศาสตร์ จัดแสดงโครงกระดูกมนุษย์ยุคหินใหม่บ้านเชียง เครื่องมือเครื่องใช้ ใบเสมาหินทรายขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นงานพุทธศิลป์สมัยทวารวดี จำหลักภาพพุทธประวัติที่งดงามและสมบูรณ์มาก เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา 09.00-16.00 น. ค่าเข้าชม ชาวไทย 10 บาท ชาวต่างชาติ 30 บาท โทร. 0-4324-6170

โสมนัง ริมบึงแก่นนคร เทศบาลนครขอนแก่น ที่เก็บรวบรวมเรื่องราวอันเป็นที่มาของเมืองขอนแก่น เป็นพิพิธภัณฑ์ที่สะท้อนภาพวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของชาวขอนแก่น ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 5 โซน คือ โซนที่ 1 แนะนำเมืองขอนแก่น โซนที่ 2 ประวัติศาสตร์เมืองขอนแก่น และวัฒนธรรมโบราณ โซนที่ 3 การตั้งเมือง โซนที่ 4 บ้านเมืองและวิถีชีวิตของชาวขอนแก่น และโซนที่ 5 ขอนแก่นวันนี้ เปิดให้เข้าชมทุกวัน เว้นวันอาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่เวลา 09.00-17.00 น. ค่าเข้าชมชาวไทย ผู้ใหญ่ 20 บาท เด็ก 10 บาท ชาวต่างชาติ 90 บาท โทร. 0-4327-1173

พระมหาธาตุแก่นนคร (พระธาตุ 9 ชั้น) ภายในวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) ริมบึงแก่นนคร

เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ก่ออิฐถือปูน เรือนยอดทรงเจดีย์ เป็นสถานที่บรรจุพระสารีริกธาตุ และรวบรวมคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา บานประตู หน้าต่าง แต่ละชั้นแกะสลักภาพชาดก ภาพพุทธประวัติ ภาพแกะสลักรูปพรหม 16 ชั้น ภายในผนังทั้ง 4 ด้าน มีภาพประวัติเมืองขอนแก่น และชั้นที่ 9 เป็นสถานที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุกลางบุษบก และเป็นจุดชมวิวทิวทัศน์ตัวเมืองขอนแก่นที่สวยงาม

หอศิลปวัฒนธรรม ภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ด้านประตูสี่ฐาน) เป็นสถานที่จัดนิทรรศการเกี่ยวกับศิลปะแขนงต่าง ๆ และรวบรวมเรื่องราวทางภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ภูมิศาสตร์กายภาพ โบราณคดี ชาติพันธุ์วิทยา สถาปัตยกรรมอีสาน ภูมิปัญญาพื้นเมือง และอีสานในยุคปัจจุบัน โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย โทร. 0-4333-2035

ลิมอีสาน (ภายในวัดป่าแสงอรุณ) ต.พระลับ อ.เมืองขอนแก่น ห่างจากจังหวัด 3 กิโลเมตร

เส้นทางขอนแก่น – กาฬสินธุ์ ลิมอีสาน หรือ โบสถ์ เป็นอาคารมีความวิจิตร งดงาม ภาพเขียนฝาผนังลายผ้าไหมมัดหมี่ เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษา เรียนรู้ และอนุรักษ์สถาปัตยกรรมท้องถิ่น

หมู่บ้านจุงจาง บ้านโคกสง่า ตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง ห่างจากจังหวัด 49 กิโลเมตร ชาวบ้านโคกสง่า เดิมมีอาชีพขายยาสมุนไพร ควบคู่กับการทำนามาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย แต่เมื่อปี 2494 พ่อใหญ่เคน ยงลา หมอยาบ้านโคกสง่า จึงหาวิธีเรียกคนด้วยวิธีการใช้งูเห่ามาแสดงโชว์ เพื่อดึงดูดคนแทนการเดินเข้าไปเร่ขายเช่นแต่เดิม การแสดงงู ในปัจจุบันเป็นที่รู้จักแพร่หลาย ชาวบ้านจะเลี้ยงงูจุงจางไว้ได้ถนัดบ้านเกือบทุกหลังคาเรือนมีการจัดแสดงหลายรูปแบบเพื่อดึงดูดให้มาสนใจ เช่น การแสดงละครงู การชกมวยระหว่างคนกับงู

เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ เรียกอีกชื่อว่า “เขื่อนพองหนีบ” แนวต่อระหว่างเทือกเขาภูเก้า ภูพานคำ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ภายในบริเวณมีร้านอาหาร บ้านพักบริการ และมีกิจกรรมต่างๆ เช่น การนั่งเรือชมทัศนียภาพเหนือเขื่อน เดินชมสวนไม้ในวรรณคดี และสวนประติมากรรมไดโนเสาร์ และสนามกอล์ฟบริการด้วย สอบถามรายละเอียด ที่ทำการเขื่อนอุบลรัตน์ขอนแก่น โทร. 0-4344-6231 และกรุงเทพฯ โทร.0-2436-6046-8

พระพุทธรูปทิวพานคำ อำเภอบุขารัตน์ เป็นวัดที่มีพระพุทธรูปสีขาวขนาดใหญ่ คือ หลวงพ่อใหญ่หรือหลวงพ่อบ๊วย สูง 14 เมตร บริเวณใกล้เคียง มีพระพุทธรูปจำลอง มีบันไดขึ้นไปหน้าวัด 1,049 ขั้น เมื่อขึ้นไปบนวัดแล้วมองลงมาจะมีทิวทัศน์ที่สวยงาม

บางแสน 2 และหาดจอมทอง บ้านหินเพิง ตำบลท่าเรือ อำเภอบุขารัตน์ เป็นชายหาดริมทะเลสาบน้ำจืดเหนือเขื่อนอุบลรัตน์ สวยสะอาดตาเมื่อพระอาทิตย์ฉายส่องลงมาในยามเย็นกระทบทิวเขาภูเก้าที่ตั้งตระหง่านอยู่ข้างหลัง กิจกรรมทางน้ำที่น่าสนใจ คือ จักรยานน้ำ บานาน่าโบ๊ท ห่วงยาง เรือสกีวอเตอร์ นอกจากนี้ ยังมีบริการอาหารเลิศรสที่ปรุงจากปลาในเขื่อนอุบลรัตน์

พิพิธภัณฑสถานไดโนเสาร์ อำเภอกุเวียง อาคารพิพิธภัณฑสถานแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนบริการ ส่วนวิชาการ และส่วนนิทรรศการ โดยในส่วนจัดนิทรรศการ แบ่งพื้นที่แสดงเป็นการกำเนิดโลก หิน แร่ ซากดึกดำบรรพ์ และหุ่นจำลองไดโนเสาร์ เปิดให้เข้าชมทุกวันเว้นวันพุธ ตั้งแต่เวลา 09.00-17.00น. โทร.0-4343-8204-6

อุทยานแห่งชาติกุเวียง อำเภอกุเวียง มีพื้นที่ 380 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุม อำเภอกุเวียง อำเภอสหัสขันธ์ ชุมแพ เวียงเก่า ค้นพบซากกระดูกไดโนเสาร์ บนยอดภูประตู่ตีหมา หลุมขุดค้นที่ 1 พบฟอสซิลไดโนเสาร์ชนิดกินพืช ลำตัวสูงใหญ่ประมาณ 15 เมตร คอยาว หางยาว ที่ไม่เคยพบที่ไหนมาก่อน จึงได้อัญเชิญพระนามของสมเด็จพระเทพฯ มาตั้งชื่อเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติว่า “กุเวียงโกซอร์ส สิรินครเน”

เมืองโบราณโนนเมือง อำเภอกุเวียง เส้นทางขอนแก่น-ชุมแพ (ทางหลวงหมายเลข 12) ลักษณะเป็นเนินดินรูปไข่มีพื้นที่ประมาณ 170 ไร่ ล้อมรอบด้วยคูเมือง 2 ชั้น พบใบเสมาหินทรายศิลปะทวารวดี ปกอยู่ในเมือง และพื้นที่โดยรอบ มีเศษภาชนะดินเผา ชนิดเขียนสีแดง ชนิดลาย ขูดขีด และลายเชือกทาบ การเดินทางผ่านตัวอำเภอกุเวียง ถึงที่ทำการไปรษณีย์ เลี้ยวซ้ายเข้าไป 5 กิโลเมตร

ภูผาม่าน อำเภอกุเวียง เป็นภูเขาหินปูนทั้งลูก มีหน้าผาตัดตรง เป็นแนวตั้ง มองจากด้านหน้า จะเห็นคล้ายผ้าม่าน ความสูงประมาณ 520 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ความสูงวัดจากระดับพื้นดินประมาณ 300 เมตร ด้านบนของภูผาม่านเป็นหินสลับกับพื้นที่ป่าไม้ไผ่ มีสัตว์ป่าประเภทลิง หมูป่า และแก้งอาศัยอยู่ มีถ้ำที่สำรวจแล้ว ได้แก่ ถ้ำค้างคาว ถ้ำพระ ถ้ำเสือ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการผจญภัย การไต่เขา การปีนหน้าผาที่สูงชัน

ถ้ำค้างคาว อำเภอกุเวียง ตั้งอยู่บนภูผาม่าน ห่างจากที่ว่าการอำเภอ 2.5 กิโลเมตร บริเวณหน้าผาด้านหน้าสูงจากระดับพื้นดินประมาณ 100 เมตร ภายในมีถ้ำมีค้างคาวขนาดเล็กอาศัยนับล้านตัว ทุกวันค้างคาวจะออกจากถ้ำในเวลา 18.00 น. ใช้เวลา 30-45 นาที บินออกเป็นกลุ่มยวมนับสิบกิโลเมตร

ถ้ำภูตาหลอ อำเภอกุเวียง เป็นถ้ำที่โอโถง พื้นที่ประมาณไร่เศษ เพดานถ้ำสูง 5-7 เมตร มีหินงอก หินย้อย ซึ่งอยู่ในสภาพที่เป็นธรรมชาติ พื้นถ้ำเป็นดินเรียบ อากาศภายในเย็นสบาย หินบางก้อนมีลักษณะคล้ายเขี้ยวหนุมาน

น้ำตกตาดฟ้า อำเภอกุเวียง เป็นน้ำตกที่เกิดจากห้วยตาดฟ้า ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตแดนอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น กับ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในท้องที่บ้านดงสระคร่าน หมู่ 7 ตำบล วังสวาย ห่างจากที่ว่าการอำเภอกุเวียง 40 กิโลเมตร มีชั้นน้ำตกประมาณ 5 ชั้น ชั้นที่มีความสูง

และความสวยงามมากที่สุด เป็นน้ำตกชั้นสุดท้าย ที่มีความสูงประมาณ 80 เมตร เป็นน้ำตกที่มีความสูงมากที่สุดของอำเภอภูผาม่าน

ผ้าไหมมัดหมี่ อำเภอชนบท เป็นเอกลักษณ์ของอีสานที่มีวิธีการสร้างลายผ้าไหม ด้วยวิธีโบราณสืบต่อกันมา โดยนำเส้นไหมมามัดแล้วย้อมสีต่าง ๆ เมื่อนำเส้นไหมที่ย้อมสีไปทอ จะได้ผ้าไหมที่มีลวดลายวิจิตร พิสดาร สีเส้นสวยงาม กรรมวิธี มัด-ย้อม เส้นไหมนี้ชาวอีสานเรียกว่า “มัดหมี่”

พระธาตุขามแก่น อำเภอน้ำพอง เป็นปูชนียสถานสำคัญคู่เมือง สันนิษฐานจากตำนานที่เล่าสืบต่อกันมา พระธาตุขามแก่นน่าจะสร้างเมื่อ 2000 กว่าปีมาแล้ว และได้มีการบูรณะต่อกันมาอีกหลายครั้ง ในวันเพ็ญเดือน 6 ของทุกๆ ปี จะมีงานสมโภชพระธาตุ ตั้งอยู่ที่วัดเจติยภูมิ บ้านขาม หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านขาม อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ห่างจากตัวเมืองไปประมาณ 12 กิโลเมตร

บึงแก่นนคร อำเภอเมือง เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติขนาด 600 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีน้ำตลอดปี ในฤดูฝนจะมีน้ำเต็มฝั่งสวยงาม แต่ละมุมยังมีสิ่งก่อสร้างทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม ได้แก่ รูปปั้นเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและศิลปวัฒนธรรมอีสาน เช่น คนเป่าแคน ชีควาย มีล้อเกวียน มีรูปปั้นยักษ์ มีรูปปั้นยักษ์กำลังกินงู มีรูปปั้นคอก กบ เต่า และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ชาวเมืองสักการะ อย่างเจ้าแม่กวนอิม ตั้งอยู่ที่ สวนสาธารณะบึงแก่นนคร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ตลาดต้นตาล อำเภอเมืองขอนแก่น เป็นตลาดคนเดินแห่งใหม่ของชาวขอนแก่น เป็นทั้งแหล่งช้อปปิ้ง และร้านอาหารแบบชิคๆ บนพื้นที่กว่า 40 ไร่ รวมร้านค้าไว้ถึง 400 ร้านค้า และเป็นแหล่งรวมงานศิลปะทุกแขนง จึงไม่แปลกใจเลยที่ผู้คนจะหลั่งไหลกันมาเยือนตลาดแห่งนี้ แม้จะเพิ่งเปิดตัวไปไม่นาน ตั้งอยู่ที่ ถนนมิตรภาพ ซอยบ้านกอก อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

วนอุทยานน้ำตกบ่าหลวง อำเภอกระนวน วนอุทยานน้ำตกบ่าหลวง อยู่ในท้องที่บ้านโคกล่าม ตำบลห้วยยาง อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงมูล มีเนื้อที่ประมาณ 1,200 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเนินดินลูกรัง มีพันธุ์ไม้เด่น คือ กระบก โมกมัน และสาธร ภายในอุทยานแห่งนี้ไม่มีบ้านพักไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ฝ่ายจัดการวนอุทยาน สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรุงเทพฯ ตั้งอยู่ที่วน ตำบลห้วยยาง อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น

ผานกเค้า อำเภอชุมแพ เป็นภูเขาหินปูนตั้งตระหง่าน อยู่ริมทาง มีรูปร่างคล้ายนกเค้าที่กางปีกออกทั้งสองข้าง เป็นภูเขาสูงตั้งตระหง่านอยู่ริมลำน้ำพอง ในเขตท้องที่อำเภอชุมแพ หันหน้าชนกับภูกระดึง จังหวัดเลย ผานกเค้าอยู่ห่างจากตัวเมืองขอนแก่น 125 กิโลเมตร ตามทางหลวงสายขอนแก่น-วังสะพุง (หมายเลข 2 และ 201) ผานกเค้าอยู่ทางด้านซ้ายมือของบ้านดงลาน ลักษณะของผานกเค้าเป็นภูเขาหินสีดำ บางส่วนกระเทาะออกเห็นเนื้อหินสีส้ม บริเวณที่จะมองเห็นเค้าโครงของนกเค้าได้ชัดเจน ควรเดินเข้าไปในศูนย์เพาะชำกล้วยไม้ กองบำรุง กรมป่าไม้ จะเห็นว่าลักษณะผานกเค้าจะค่อยๆ ทยอยปากขึ้นไปมีลักษณะเป็นหงอน ถัดลงมาเป็นหินกลมโค้ง ต่ำจากส่วนหงอนลงมาเป็นส่วนหัว ตรงกลางหัวมีรอยหินกระเทาะเป็นสีส้มอยู่ในตำแหน่งดวงตา ต่ำลงมาจากส่วนหัวจะถึงแนวปีกทั้งสองข้างที่กางออกผานกเค้าอยู่เส้นทางเดียวกับวนอุทยานถ้ำผาพวง หากจะไปเที่ยวที่ผานกเค้าควรเลยไปถ้ำผาพวงด้วย

หมู่บ้านผึ้ง อำเภอเมือง ตั้งอยู่ที่ ตำบลกุดขอนแก่น ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้งที่ 3 จังหวัดขอนแก่น ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอภูเวียง ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงผึ้งและกิจกรรมปลูกพืชผักสวนครัว ไม้ผลและปลูกพืชอาหารผึ้ง และจัดสร้างซุ้มสาธิตเทคโนโลยีการเลี้ยงผึ้งและการเกษตร มีเกษตรกรร่วมโครงการทั้งสิ้น 108 ราย มีร้านจำหน่ายน้ำผึ้ง และผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ในราคาย่อมเยา

หมู่บ้านเต่า อำเภอมัญจาคีรี มีเต่าเพ็ก เป็นเต่าบกชนิดหนึ่ง กระดองสี เหลืองแก่ปนน้ำตาล อยู่ทั่วไปในหมู่บ้าน จะมีเต่าบกชนิดหนึ่ง (ชาวบ้านแถบนั้นเรียกว่า “เต่าเพ็ก”) ลักษณะกระดองจะมีสีเหลือง

แก่งป่นน้ำตายเป็นจำนวนมาก บ้างก็จะอยู่บริเวณใต้ถุนบ้านเพื่อรออาหารจากชาวบ้าน บ้างก็เดินอยู่ตามถนนภายในหมู่บ้านซึ่งจะหาดูได้ไม่ยาก

พัทธาสอง อำเภอกุเวียง ตั้งอยู่ที่บ้านหนองกุ้งเขิน ตำบลหนองกุ้งเขิน อำเภอกุเวียง ห่างจากอำเภอเมืองไปประมาณ 78 กิโลเมตร เป็นทะเลสาบขนาดประมาณ 20 ไร่ มีทัศนียภาพที่งดงามโดยมีเทือกเขาภูพานคำตั้งตระหง่านอยู่ด้านหลังแล้ว ยังได้นั่งรับประทานปลาน้ำจืดนานาชนิด (ที่หาได้จากทะเลสาบนี้เอง) บรรยากาศที่เย็นสบาย นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมทางน้ำให้เลือกเล่นมากมายเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวที่มาพักผ่อน

บึงทุ่งสร้าง อยู่ในตัวเมือง ด้านศูนย์ราชการ เป็นบึงขนาดใหญ่ มีสวนสุขภาพ เป็นสถานที่พักผ่อนอีกแห่งหนึ่ง

วนอุทยานถ้ำผาผาง ในพื้นที่บ้านดงลาน อำเภอชุมแพ เป็นถ้ำหินปูนมีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม บริเวณทางขึ้นสามารถมองเห็นทิวทัศน์ที่สวยงาม

ถ้ำปู่หลุบ อยู่ใกล้กับผานกเคี้ยว อยู่เชิงเขาอุโมงค์ กว้างขนาด 1.5 เมตร ภายในมีสระน้ำ ไกล่กับถ้ำมีวัดที่มีพระพุทธรูปขนาดใหญ่ มีศาลาครอบไว้ อยู่ริมทาง เป็นที่เคารพสักการะของผู้ที่เดินทางผ่านไปมา

ถ้ำพระหินลาดจำปา (ถ้ำกวาง) บ้านโนนสวรรค์ อำเภอกุเวียง เป็นหลืบหินขนาดใหญ่อยู่ริมห้วยมีพระพุทธรูปอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นลานหินกว้าง มีโขดหินสวยงาม

น้ำตกตาดหมอก อำเภอกุเวียง เป็นน้ำตกไหลลงมาตามช่องเขาตาดฟ้าเป็นชั้นๆ ในฤดูฝนสวยงามมาก ตั้งอยู่ที่ บ้านดงสะคร่าน อำเภอกุเวียง

น้ำตกตาดฟ้า อำเภอกุเวียง เป็นน้ำตกสูงประมาณ 15 เมตร มีความสวยงามตามธรรมชาติ

น้ำตกธารสวรรค์ อำเภอเขาสวนกวาง เป็นน้ำตกไหลลงมา 3 ชั้น ไกล่ๆ มีถ้ำกึ่งที่มีพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์ ตั้งอยู่ที่วัดตาดฟ้า อำเภอเขาสวนกวาง ห่างจากอำเภอประมาณ 5 กม.

ฝายหนองหวาย อำเภอน้ำพอง เป็นฝายสันยาง ทำให้น้ำที่ไหลล้นฝายมีลักษณะเป็นน้ำตกกว้างผ่านโขดหิน

น้ำตกทับพญาเสือ อำเภอกุเวียง อยู่บนเขาภูเวียง เป็นน้ำตกสูง 6 เมตร ตอนล่างเป็นลานหินกว้าง น้ำไหลผ่านสวยงามมาก

สวนอุนเบญจพร อำเภอหนองเรือ ห่างจากกุเวียง 6 ก.ม. มีพันธุ์อุนแบบไฮโดรลิกซ์ มีสวนแบบระบบน้ำแบบกระจาย แบบฝักปลอดสารพิษ มีของที่ระลึกจัดจำหน่าย

อุทยานแห่งชาติน้ำพอง อำเภอน้ำพอง มีพื้นที่ทั้งสิ้น 197 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่หลายอำเภอในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ อุดรรัตน์ ภูเวียง บ้านฝาง มัญจาคีรี และโคกโพธิ์ชัย และสองอำเภอในจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ บ้านแท่น และ แก้งคร้อ ที่ทำการอุทยานตั้งอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำอุดรรัตน์ เป็นแหล่งต้นน้ำของลำน้ำชี ลำน้ำพอง และแหล่งสมุนไพร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา ป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง ในบริเวณอุทยานมีจุดชมวิวอยู่หลายแห่ง ได้แก่ “จุดชมวิวยุทธินช้างสี” เป็นกลุ่มหินใหญ่บนสันเขาป่าโสกแต่ด้านข้างของหินมีรอยดินที่ช้างใช้ลำตัวสีก่อนหินติดอยู่ ใช้เวลาเดินเท้าจากที่ทำการประมาณ 2 ชั่วโมง หรือโดยสารรถยนต์จากสวนป่าโสกแต่ 80 กิโลเมตร จากจุดนี้จะมองเห็นทัศนียภาพของอ่างเก็บน้ำอุดรรัตน์ และเมืองขอนแก่น เดินเท้าจากจุดนี้ไป 30 นาที จะเป็น “จุดชมวิวยุทธินช้างสี” เป็นลานหินที่มีต้นชาดขึ้นอยู่ ถัดไปคือ “ผาสวรรค์” เป็นหน้าผาบนเทือกเขาโสกแต่อยู่บริเวณบ้านโนนสวรรค์ อำเภออุดรรัตน์ เป็นจุดชมทัศนียภาพของอ่างเก็บน้ำที่งดงามอีกจุดหนึ่ง ใช้เวลาเดินเท้าจากที่ทำการประมาณ 2 ชั่วโมง สถานที่ที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่งก็คือ “คำโพน” เป็นบ่อหินกลมคล้ายปล่องภูเขาไฟเกิดจากสภาพทางธรณีวิทยา